

Zulfiya

Bahor keldi seni so'roqlab

Zulfiya

Bahor keldi seni so'roqlab

Zulfiya tavalludining
100 yilligiga bag'ishlanadi

YANGI ASR AVLODI
TOSHKENT
2019

UO'K: 821.512.133-3
KBK: 84(50')6
Z-91

Zulfiya

Bahor keldi seni so'roqlab: she'rlar / Zulfiya Isroilova. –
Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019. – 192 b.

ISBN 978-9943-27-413-6

XX asr o'zbek she'riyatining zabardast vakillaridan biri, davlat arbobi Zulfiya Isroilova bugungi kun o'quvchilari uchun yaxshi tanish. Maktab darsliklarida shoiraning qator she'rlarini mutolaa qilganmiz. Vatan, muhabbat, vafo, ezgulik tuyg'ulariga yo'g'rilgan she'rlari barchamizning ko'nglimizdan munosib joy olgan.

Mazkur kitob Zulfiya tavalludining 100 yilligiga bag'ishlab nashrga tayyorlandi. Undan shoiraning ijodidagi eng sara she'rlar o'rin olgan. Aziz o'quvchilarimiz ushbu to'plamni o'qib, mutolaa zavqidan bahramand bo'ladilar, degan umiddamiz.

UO'K: 821.512.133-3
KBK:84(50')6

ISBN 978-9943-27-413-6

© Zulfiya Isroilova. «Bahor keldi seni so'roqlab», «Yangi asr avlodi», 2019.

Dunyo ichra topgan dunyomsan

*O'zing tashna etding, o'zing suv tutding,
Qalbimdagi sahrom, daryomsan, xalqim!
Seni seva-seva men boyib ketdim,
Dunyo ichra topgan dunyomsan, xalqim!*

BU OQSHOM...

Bu oqshom porillar dil nuringizda,
Diydor baxti nasib yana Siz bilan.
Turibman, azizlar, huzuringizda
Hamon o'tlig' ko'ngil, yorug' yuz bilan.

Hamon mulkimdagi siym-u zarim – she'r.
Sochimda, chehramda yillardan nishon,
Sajdagohim tanho Vatan, Ona Yer,
Orzularim karvon, sarbonim – ishonch.

Hamon ota-onam, ikki jahonim,
Aziz yodi aro shikasta, butman.
Ishqim – alangadir, qordir hijronim,
Sakson yil lovullab so'nmagan o'tman.

Ikkita ko'zimga ikki qorachiq –
Munisim – Hulkarim, alpim – Omonim.
Shirin nabiralar hayotdan tortiq
Har biri joniga payvanddir jonim.

Nomlari, yodlari payg'ambar monand
Hazrat ustozlarim – teran ildizlar.
Men undan jon olib ko'kargan daraxt,
Mevasi – qalbimdan otilgan so'zlar.

Hikmatlar bag'rida dur, marvaridim,
Ajdodlarim menga iftixor, g'urur.
Shu mavjlardan tomgan nuqra umidim,
Shoira qizlarim baxsh etgan surur.

Bu nazm bog'iga kirolmas xazon,
Bizni mahf etolmas zavol lashkari,
Men ketsam mung'aymas umrim hech qachon,
Bu bog'lar – bir bog'lar bo'ladi hali...

Hamon e'tiqodim – haqiqat, Haqdir,
So'zlayman, yuzimni tutib Ka'baga.
Yemira olmaydi o'tkinchi taqdir,
Osuda o'tadi ruhim abadga.

E'zozlar, ardog'lar uchun tashakkur,
Asli Siz – oftobim, men – ziyosiman.
Tonglaringiz kulsin dorilamon, hur,
Baxtim shul – o'zbekning Zulfiyasiman.

BAG‘RINGDAN QO‘YMA

Mayli, zaifligim, ko‘z yoshim suyma,
Yalqovligim, nuqsim ekan bedavo.
Men tortgan dardlarning zahrini tuyma,
Tuyganda injitib berdingmi sazo?

Baxtdan, baxtsizlikdan qolsam dovdirab,
Senga qo‘shiq aytib, senga deyman dod.
Yonsam suv sepa-san, so‘nsam yondirib,
Boshingga ko‘tarding onadan ziyod.

Yillar qancha olib ketsa – shuncha yaqinman,
Borgan sari ortar totli nasibam.
Qayga bormay qaytgum, senga intiqman,
Mening ohanrabom, mening nashidam.

Qonimdagi yonish, bebosh hislarim,
Qoniqmas ta‘bimni ziqlikka yo‘yma!
Qaynoq sevgim, kuyim, sovuq jasadim,
Ona Vatan, o‘tinch, bag‘ringdan qo‘yma.

Vatan bo‘lmasaydi odamzod albat,
O‘zi kashf etardi, kashf etganday baxt.

XALQIMGA AYTAR SO'ZLARIM

O'zing tashna etding, o'zing suv tutding,
Qalbindagi sahrom, daryomsan, xalqim!
Seni seva-seva men boyib ketdim,
Dunyo ichra topgan dunyomsan, xalqim!

Yurak chaqmoq tekkan osmon yuziday,
Lekin e'tiqodim, iymonim butun.
Umrinda qilganim ozmi-ko'pimdan,
Mehrim daryosidan serobman bu kun.

Menga Navoiydan ayting alla deb,
Lutfiydan ongimga ziyo taratding.
Qiyналgan olamga bo'lgин dalda deb
Asli o'zing meni shoir yaratding...

Yosh shuur, kurashchan tuyg'ular bilan
Sening taqdiringga mahkam tutashdim,
Ne-ne g'animlar-la kurashganing on
Ko'pning biri bo'lib malhamga shoshdim.

Sarg'aygan dashtlarga berding yashil qon,
Tuproq tepalarda shahar ko'tarding:
Har bir g'alabangni ko'rgan suyuk on
Dildagi o'z g'amim kuyi cho'kardi.

Yo'l yurdim, sog'indim, to'kildi baytim
Xorijning shomlari, saharlarida,
Ezgu istaklaring jaranglab aytdim,
Osiyo, Afrika minbarlarida.

Paxta xirmonining o'sdi bo'ylari,
Tanidi, tan oldi yaqin-u yiroq.
G'ururdan dengizday to'lib kuyladim,
Tolelar tiladim bundan yorqinroq.

Maktublar yozding sen, maktublar bitdim,
Goh ko'zga nam qalqib, gohida xushbaxt.
She'r bilan, so'z bilan qalbingga yetdim,
O'sha qalb men uchun eng sharaflı taxt.

Ko'zim ustidasan bu tug'yonli dam,
Sen bilan taqdirdosh kunduzli bo'ldim.
Seni deb siyladi Umr, aziz Vatan,
E'zozli bo'ldim men, yulduzli bo'ldim.

Hali bor oldimda o'tmagan burchim,
O'tayman ko'zimda tirik tursa nur.
Umrimdagi barcha fasllar uchun
O'ziga bek xalqim, Senga tashakkur!

EMISH...

Emish: shuhrat o'rab kemptik qismatim,
Ko'zlardan uzoqda sirqirab oqar.
Qalbdagi qo'rg'oshinday yotib hasratim,
Ko'zlarim jahonga baxtiyor boqar.

Emish: hayot menga ayol baxtidan
To'liq kosasini ko'rmapti loyiq.
Lekin qalbim to'kkan she'r shuhratidan
Baxtli ayol dermish meni xaloyiq.

Tanda qo'rg'oshin-la yurganlar ozmi?

U jangchi tanida, ayol dilida
Qariyb chorak asr zanglamay yotar.
Baxtning ming jilosin bergan elida,
Har bir jon jahonga tole yor boqar.

Limmo-lim qismatga bo'lmaganlar yor,
Kemptiklik hasratini bilarmi dardin!
Qalbni bezab ketgan ishqda zo'r baxt bor,
Yurak unutmadi oltin damlarini?

Ayol baxti!

Menday ayol baxtiga
Taqdir malikani ko'rganmi loyiq?
Xalq mehrida, yorman el shuhratiga,
Baxtli ayol desa haqli xaloyiq...

* * *

Onam! Sening issiq, aziz joningni,
Zarradek chog'imdan boshlab bilaman,
O'zim ham zarra-yu, lekin qoningni,
Yangilab jismingdan o'zni uzganman.

Sen gul juvon hali mendan bexabar,
Bulutday go'daklar tortdi havasing,
Endi men sen desam qaynoq, muattar
Hovrin his qilaman iliq nafasing...

MENING MEHRIBON ONAGINAM

Onam, mening mushfiq, mehribon onam,
Qalbimda ovozing, o'zing qayerda?
Quyosh og'ushiga solganmi olam,
Shu'laday odiming qaysi asrda?

Qaysi mintaqada nafasing hayot,
Qayda kim yo'liga ko'zing muntazir!
Qaysi sayyorada ey, sen Odamzod,
Farzanding bo'shliqni etmoqda asir.

Qay qabila, qay cho'l, qay cho'qqi, qay g'or,
Sening ilk shodliging shohidi makon?
Olam tug'ilishi edi sen ilk bor,
Farzand-la sukutni uyg'otgan zamon.

Qachon edi o'sha, ezgu daqiqa?
Yuzimda sezaman o'sha hovurni.

Onam, sen kashf etgan buyuk aqida
Yillarday keksartib asr, davrni.

O'sha qahramonlik, o'sha husnda
Koinotda, menda yashaydi hayot.
Ajla-yuzma-yuz turgan yo'sinda,
Ona lavozimin etaman bunyod.

Va qonda yugurar sadoqat hissi,
Ko'ksing issiqligi elitar hushim.
Olovga tashlaydi basir bu jismim,
Hanuz o'talmagan farzandlik burchim.

Onam, mening mushfiq, mehribon onam,
Ko'zimda ilohiy ezgu surating.
Yana hayot to'liq, bulutday ko'rkam,
Qayda jon bag'ishlar metin qudrating?

Xabar ber, tavallud dardini olay,
Nurda cho'miltiray seni, bolangni.
Tarozi – yulduzga belanchak osay,
Sol, hayot bermoqdan tolmas tanangni.

Tuganmas allangday aytay o'zingga,
Mehr beshigida sen ham ol orom.
Oh, nega kelmadi uyqu ko'zingga,
Ey mening bir umr bedor zo'r Dunyom!

Bir chog' uxladingmi, miriqib qonib,
Bir nafas bo'lganmi burchlaring unut?
Bilaman, mizg'isang hayot bo'sh qolib,
Koinotga qayta cho'kadi sukut.

Hech bo'lmasa, o'tir, uzatib oyog',
Mangulik yo'l bosgan tovon olsin dam.
Tizlaringda yotgan qo'llaring charchog',
Hordiq olarmikan qalb-la silasam?

Oppoq sochlaringga qora ko'zimning,
Minnatdor nurini qilolsam taroq.
Chuqur ajiningga boqib, umrimning,
Bebosh tantiligin ko'rdim yorqinroq.

Onam, erkalashing, o'git tanbehing,
Bari suting kabi jonimga oziq.
Oh, buni men anglab yetgunimcha ming –
Ming bir alamlarni qilmadim tortiq.

Barisiga uzr, poyingga cho'kib,
Qo'ling qadog'iga egaman boshim.
Qalbing injitmayman ko'z yoshim to'kib,
Ey mening saxovat, shodlik quyoshim.

Oh, darhol kechirding, nigohing taskin,
O'ting rutubatim, hasratim oldi.
Senga yetgunimcha bo'lgan bor dardim.
Yillarim singari uchib yo'qoldi.

O'zimni go'dakday sezib tizingda,
Bulutday, qulunday yayraydi tanim.
Umring iftixorim, hatto izingdan
Ko'tarilgan chang ham, senday Vatanim!

Sen tuproq, osmonim, qoyam, o't, nahrim,
Sen so'nggi nidomsan jon berar palla.

Ey, musaffo ko'ksi daxlsiz mahrim,
Men – ona qizingga ayt, jonbaxsh alla.

Har so'zing bir kitob, senrnga kirib,
Sen – Momo Havoning yo'liga tushay.
Bir nuqtasin to'ksam, kiprik-la terib,
Ichga solganingni dilimdan qo'shay.

Negaki, xoksor, ulkan yuraging,
Uzoq yo'l dardini tubga solar jim.
Bir umrlik yo'lda kechib, ko'rganing,
Zarrasi madhiga yetarmi kuchim!

So'z tilab koyitmam
Mehrob to'rida
O'tir, qalbing urib tursa kifoya.
Dilim kabi sodiq qalam qo'limda,
Sen o'z yuragingdan boshla hikoya.

ONAM BOG'I

Kechagina borliq edi moviy qor,
Sevgidayin kun taftidan eridi.

Esda:

Biz yosh, qor bahordan serviqor,
Tanimizda ming bir oftob bor edi.

Hamma go'zal:

Yoshi o'tgan onam ham
Xushbo'y edi xiyol so'liq gul misol.
U bilganni pari bilmas bir olam,
Unga kelib yechilardi barcha fol.

Nafasidan nafas olib o'sdik biz:
Farzandlar-u, gul-u kitob hamrohi.
Guldan jozib edi bizning onamiz,
Bir jahon baxt bag'ishlardi nigohi...

Onam bog'i orzusimon turfa rang,
Loqayd, bachki bezaklarga edi yot.
Bor mavjudot raqibi-la qilib jang
O'stirdi bog', o'g'il va qiz – zurriyot.

Shu Eram bog' zamonaning zayli-la
El o'tguvchi ravon yo'lga aylandi.
Onam!

Sizning umr hayot mayli-la
Mening jism-u jahonimga joylandi...

Necha ajdod kechgan bog'dan yo'l qoldi,
U yo'llarda Siz-u mendan yo'qdir iz!
Sizni Men-u,
Meni Onalik oldi,
Ayol zoti ketmas hayotdan izsiz...

FARZAND

Nega sevmay, erkalab o‘pmay,
Nechun demay uni hayotim?
Nega demay ko‘zimning nuri,
So‘zlaganda qandim, novvotim?

Shirin ekan farzand, u bilan
Oilaga kirar ekan jon.
Ko‘zi ko‘zga tushishi bilan
Mehri balqir ekan bepoyon.

Iqbol bo‘lib ko‘zing oldida,
Kundan-kunga toparkan kamol,
Ne baxt, toza hayot bog‘ingda
O‘ssa toza, bebaho nihol.

U bor yerda qayg‘u va hasrat
Hayotingga begona ekan.
Qani ayting, farzanddan qimmat
Bu dunyoda nima bor ekan?

O... farzandim, ko‘zim nurisan,
Menga senday bo‘la olur kim?
Sen hayotim, seni ko‘rarkan,
Dilda behad jo‘shadi mehrim.

Qora ko‘zlaringga qarayman,
Unda borliq bo‘lar namoyon.
Mening baxtim yorqin, begumon
Jilvalanib ko‘rinar ayon.

Shirin so‘zing, cheksiz mehring bor,
Qilig‘ingda bir olam orom,
Sen bilan dil chiroyli gulzor,
Qo‘shig‘imga tuganmas ilhom.

Sen o's – sog'lom, beqayg'u, erkam,
Muhabbatim boshingga soya,
Men baxtiyor alla aytayin,
Qo'shiqlarim ko'p, benihoya.

Ko'z yosh nima, sen bilma zinhor,
Senga porloq tilayman iqbol,
Bu dunyoda na yaxshiki bor
Senga, qo'zim, senga bo'lsin, ol!

O'G'LIM, SIRA BO'LMAYDI URUSH

To'lisharmi o'lkada bahor,
Quyosh kezar osmon ko'ksida.
Qaldirg'ochlar qanotmi qoqar,
Undan soya labi ustida.

Mana, o'g'lim labi ustida
Qaldirg'ochning mayin qanoti.
O'spirinim toza ko'ksida,
Kunda oshar yangi his toti.

Bo'yi oshib ketdi bo'yimdan,
Bosa olar ko'ksiga boshim.
Sevgim ko'rib bergan uyimda,
O'sdi mening katta yo'ldoshim.

Yurak to'la shodlik, mehr, baxt,
Uning ko'zlariga boqaman.
Nigohiday tiniq va yorqin
Orzu to'lqinida oqaman.

Orzulari qalbimga ziynat,
Hayotidir ko‘zim qorasi.
O‘kinaman, ba‘zida faqat,
Yonida yo‘q uning otasi.

Urush! Noming o‘chsin jahonda,
Hamon bitmas sen solgan alam.
Sen tufayli ko‘p xonadonda
Ota nomli buyuk shodlik kam.

Yulding ota demak baxtini,
Juda murg‘ak go‘daklarimdan,
Yaxshi ham bor shunday Vatani,
Dalda bo‘ldi yuraklarimga.

Ota bo‘lib soldim men yo‘lga,
Ona bo‘lib mehrimga oldim.
Mana, yurtga o‘g‘il o‘stirgan
Bir davlatmand boy bo‘lib qoldim.

Qancha ishonch, umid baxsh etar,
Ham Vatanga, ham menga bu dil,
Qoya kabi yonimdan chiqib,
Suyan, – deydi, – kiftimga dadil.

Men onaman, mening yuragim
Farzandlarim quvonchiga kon.
Dil orziqar, ba‘zan tilagim
Vahimalar o‘ragan zamon.

Yo‘q, urushning nomi ham o‘chsin,
Mening o‘g‘lim kerak hayotga.
Istamayman, uning dudlari
Qo‘nsin labi uzra qanotga.

Bas, bas, ezgu onalar qalbi,
Yashay olsin bexavf, baxt bilan.
Mehnatimiz, g'azab, sevgimiz
Tinchlik, deydi butun xalq bilan.

Ko'krak suti va mehnat bilan
Biz jahonga berganmiz turmush.
Ona qalbi oyoqqa tursa,
O'g'lim, sira bo'lmaydi, urush!

O'QUVCHIMGA

Yurak nihol olov qo'ynida
Yonar, kular, yashnardi shaydo.
Orzu, hisning sof o'yinida,
Ilk she'rlarim bo'lardi paydo.

She'ring murg'ak, lekin diling soz,
Nafasingda, dedingiz, o't bor.
Yonib kuylash shoirlikka xos,
O'sgin, sovish bilmagin zinhor.

Bu otashni bag'rimdan olib,
Vodiylarga, gullarga berdim.
To'quvchini qo'shiqqa solib,
Qo'riq yerlar bag'riga kirdim.

Ishq, haqiqatan qudrati go'yo
Mening bilan tebratdi qalam.
Qo'shiqlarim bilmay g'ash, riyo,
Oshkor kuldim, oshkor chekdim g'am.

Dili shoir xassos bir elga,
Farzandligim naql etar burchim.
Xalq qalbiday bir go‘zal she‘rga
Yetarmikan hech qachon kuchim...

MEN CHIZOLMAGAN SURAT

Men yo‘ldaman, tinmagur yurak,
Yangi shodlik, qo‘shiqqa chanqoq.
Hamma yerni ko‘rmog‘im kerak,
Go‘yo menga hamma yer mushtoq.

Qishloqlarni kezdim, borlig‘im,
Jarangli dam sehriga maftun.
Vatandosh, sen baxtiyorligim,
Sensiz na kuy, na hayot butun.

Qahramonni chaqirdim, yondan
Tovush berdi jonkuyar ayol.
Yellar yuvgan yuzida ilhom –
Men yozajak kuydan barkamol.

Oftob olgan durra, chang etik,
Dala, quyosh saxovati bul
Ko‘zi o‘ta boqqan qalb yetuk
Zamon o‘zi! Tashvish ham suluv!

Nurlanadi dag‘al barmoqlar,
Ko‘zlaridan jon olar qo‘shiq.
Qonidagi yangi irmoqlar
Zamzamasin chizishga rang yo‘q!

Jasoratning bayoni qay rang,
Donolikning belgisi qay soʻz,
Suhbatida sheʼr oʻqiganday
Yuksalaman men ham izma-iz.

Oʻz baxtiday vazmin bu zotda
Pirpirovchi qanot koʻraman.
Hayot oʻzi, oʻzi hayotda,
Men hayotni chizmak boʻlaman.

Men chizaman... non, sevgi, mehnat,
Doʻstday aziz ayol suratin.
Shu kamtarin, shu ulugʻ sanʼat –
Mening yurtim, mening shuhratim.

SAHAR MEN BILAN...

Kundan-kun saharga ortar sogʻinchim,
Nahot hayot shomin yaqinligi bu?
Salqin oromida yoʻqolar tinchim,
Demak, shafaq men-chun yolqinligi bu!

Nahot umrimdagi sahargi zavqlar
Tark etib izlayman sahardan najot?
Birday emasmidi yil, fasl, vaqtlar,
Nedir oʻtib, nedir kelmaydi, nahot?

Sahar bu – yoshlikday borligʻi orzu,
Sahar oʻqilmagan gʻaroyib kitob.
Nahot umr olib qoʻlga tarozu
Mendan kutar halol, aniq sarhisob?

To'xta!

Nechun yillar pallasi vazmin,
Umrin emasmidi hayotdan tuhfa?
Sarhisob chog'da ham o'zimda izn,
Posangisin rostlash paytimas, to'xta!

Kun faqat saharlas, kunduz, shomi bor,
Kech pishar mevalar ozmi tuproqda?
To'xta!

Tarozuga qo'yardek kuy bor,
Hali sahar siyoq yashnoq dil-bog'da.

Men axir sahar chog' tavallud topdim,
Onam ko'ksi, aziz yurtim ham sahar.
She'rga dil daftarin saharlar ochdim,
Eslayman:

Topgandi sevgi qo'ynidan
Meni tog'dan og'ir hijron ham sahar.

Bugun shom ustidan yal-yal kulajak
To umr boricha sahar men bilan.
Har kun menga sahar tuhfa etajak
Xalqim yuragiga safar men bilan.

MEN TUG'ILGAN KUN

Bugun mening tug'ilgan kunim,
Meni tuqqan onam, Siz qayda?
Bedor o'tib bormoqda tunim,
Bir og'riq bir qon, jonda, payda.

Tug'ilganman qaysi soatda,
Qancha muddat siz yegansiz dard?
Qiz tug'ilish dardi odatda
Bo'lgan ekan Sizda beshafqat.

Bugun mening tug'ilgan kunim,
To'lg'oqdagi holingiz ko'zda:
Kursi quchib kurashasiz jim,
Qotma jussa goh o't, goh muzda.

Qora terda tanho boshingiz,
Labingiz – dasht jo'yagiday qoq.
Og'zingizga tiqib sochingiz,
Tanangizga solarlar to'lg'oq.

Besh bolangiz darcha ortida
Joningizni ko'rib o'tirgan,
Mening otam qo'shni otida
Kim qaylardan doya qidirgan?

Bor suyakni chok-chokdan so'kib
Ichingizga sig'may ketgan men,
Tanangizning tubida cho'kib,
Chehrangizga entikkan-da men.

Goh dard tutib, gohi u qochib
Ko'zingizdan sachratgan olov.
Faqat azob eshigin ochib,
Chekinishga qo'ygan bo'lsam g'ov.

Tomiringiz bo'ylab ezganim,
To'qqiz oy-u to'qqiz kun uyg'oq.
Besh o'g'ilning izidanligim,
Sizlar intiq qizcha tug'ilmoq.

Yuzingizni ko'rishga shoshgan,
Ko'zingizga kirmoq bo'lganim!
Ko'ksingizga tashna lab chopgan,
So'zingizga mushtoq bo'lganim.

Balki tandan qon-u yoshlikni
So'rmoqliqdan xijolatligim?
Yuragangiz bir quyoshlikni
Sezib, jonim rohatdaligim.

Go'zal qalbning tagida yotib,
Ezgu hissingizda jo'shganim.
Noyob idrok sehriga botib,
Uxloq she'rga shogird tushganim!

Ha, qoningiz, joningizdagi
Bir jahonni uqib olganim,
Barchasidan uzilish dardi
Yaqinlikdan qo'rqib qolganim –

Bari uchun, jahannamiy dard
To'lg'og'iga otdim ne muddat? –
Men bilmayman!
Samoviy bir mard,
Jon tug'uvchi ilohiy qudrat –

Bo'lganingiz onlarga ta'zim!
Azob uchun umrimday uzr...
Barin takror etdim men o'zim,
Ona bo'lmoq – azobli huzur...

Bahor keldi seni so'roqlab

*Qancha sevar eding, bag'rim, bahorni.
O'rik gullarining eding maftuni.
Har uyg'ongan kurtak hayot bergan kabi
Ko'zlaringga surtib o'parding uni.*

SOG'INIB

Shu kunlarda bahorga zorman,
Navjuvonlik o'ti tanda yo'q.
Kuz singari za'far ruxsorman,
Mevalar ham shoxlardan uzuq.

Shu kunlarda bahorga zorman,
Tan-xastalik ezadi ruhim.
Tanho emas, qatorda borman,
Yana neni izlaydi suqim?

Shu kunlarda bahorga zorman,
Shaffof, yorqin kuy tilar ko'ngul.
Yaxshiyamki, qalamga yorman,
So'zlab turar bor dilimni ul.

Shu kunlarda bahorga zorman,
O'z bahorim kabi bemisol,
Bahor qaytmas, yonuvchi qorman
Yo no'noq qo'l butagan nihol.

Shu kunlarda bahorga zorman...

YANA BUGUN BAHORGA ZORMAN

Yana bugun bahorga zorman,
O'z bahorim kabi shoshqaloq.
Yana bugun bahorga zorman,
Kutaverib dil bo'ldi qadoq.

Kel, tuproqni muz qobig'iga
Olgan qishni bir go'rga hayda!
Kutmoq yetdi intihosiga,
Kuy nish urar qalb nomli nayda.

Bahor – qo'shiq, tavallud fasli,
Bunda senga chunon ham zor bor.
Eng beozor tuyg'ular nasli –
She'rlaringa bir doya darkor.

Kel, dildiroq qalbmni to'shab,
Bo'g'in, bo'g'inimga olayin.
Faqat o'tinch:
Nur,
Shodlik qo'shib,
Yo'rgaklab ol, mung bo'lsa nayim.

BAHOR KELDI SENI SO'ROQLAB

Salqin saharlarda, bodom gulida,
Binafsha labida, yerlarda bahor.
Qushlarning parvozi, yellarning nozi,
Baxmal vodiylarda, qirlarda bahor...

Qancha sevar eding, bag'rim, bahorni,
O'rik gullarining eding maftuni.
Har uyg'ongan kurtak hayot bergan kabi
Ko'zlaringga surtib o'parding uni.

Mana qimmatligim, yana bahor kelib,
Seni izlab yurdi, kezdi sarsari.
Qishning yoqasidan tutib so'radi seni,
Ul ham yosh to'kdi-yu, chekindi nari.

Seni izlar ekan, bo'lib shabboda,
Sen yurgan bog'larni qidirib chiqdi.
Yozib ko'rsatay deb husn-ko'rkini,
Yashil yaproqlarni qidirib chiqdi.

Topmay, sabri tugab bo'ron bo'ldi-yu,
Jarliklarga olib ketdi boshini.
Farhod tog'laridan daraging izlab,
Soylarga qulatdi tog'ning toshini.

Qirlarga ilk chiqqan qo'ychivonlardan
Qayda shoir, deya ayladi so'roq.
Barida sukunat, ma'yuslik ko'rib,
Horib-charchab keldi, toqatlari toq...

So'ngra jilo bo'lib kirdi yotog'imga,
Hulkar va Omonning o'pdi yuzidan.
Singib yosh kuydirgan za'far yonog'imga
Sekin xabar berdi menga o'zidan.

Lekin yotog'imda seni topolmay,
Bir nuqtada qoldi uzoq tikilib.
Yana yel bo'ldi-yu, kezib sarsari,
Mendan so'ray ketdi qalbimni tilib:

«Qani men kelganda kulib qarshilab,
Qo'shig'i mavjlanib bir daryo oqqan?
«Baxtim bormi deya, yakkash so'roqlab»
Meni she'rga o'rab suqlanib boqqan?

O'rik gullariga to'nmaydi nega,
Yelda hilpiratib jingala sochin?
Nega men keltirgan sho'x nashidaga
Peshvoz chiqmaydi u yozib qulochin?

Qanday ishqqa to'lib boqardi tongga,
Kamol toptirardi keng xayolimni.
Uning rangdor, jozib qo'shig'ida
Mudom ko'rar edim o'z jamolimni.

Qani o'sha kuychi, xayolchan yigit?
Nechun ko'zingda yosh, turib qolding lol.
Nechun qora libos, sochlaringda oq,
Nechun bu ko'klamda sen parishonhol?»

Qanday javob aytay, loldir tillarim.
Baridan tutdim-u, keldim qoshingga.
U ham g'aming bilan kezdi aftoda,
Boqib turolmayin qabring toshiga.

Alamda tutaqib daraxtga ko'chdi,
Kurtakni uyg'otib so'yladi g'amnok.
Sening yoding bilan yelib beqaror,
Gullar g'unchasini etdi chok-chok.

Gul-u rayhonlarning taraldi atri,
Samoni qopladi mayin bir qo'shiq.
Bu qo'shiq naqadar oshno, yaqin,
Naqadar hayotbaxsh, otashga to'liq.

Bahorga burkangan sen sevgan elda,
Ovozing yangradi jo'shqin, zabardast.
O'lmagan ekansan, jonim, sen hayot,
Men ham hali sensiz olmadim nafas.

Hijroning qalbimda, sozing qo'limda,
Hayotni kuylayman, chekinar alam,
Tunlar tushimdasan, kunduz yodimda,
Men hayot ekanman, hayotsan sen ham!

O‘RIK GULLAGANDA

«Derazamning oldida bir tup
O‘rik oppoq bo‘lib gulladi...»
Gulni ko‘rib ishqparast qalbim,
Ming aytilgan darddan kuyladi.

Seni qo‘msab oqshom chog‘ida
Hijron qo‘shar ekan harorat.
O‘lgudayin mushtoq bo‘libman –
Visolingga, yo‘q chog‘i toqat.

Seni qo‘msab oqshom chog‘ida
Kirib keldim shu tanish uyga.
Biz bir choqlar yashagan uyda
Tunab qoldim xayol-la birga.

Buncha issiq, buncha ham shinam
Yoshlik kechgan torgina shu joy.
Bunda yashar ajib onlardan,
Ishq-la o‘tgan tunlardan chiroy.

Har burchagi elitar hushim,
Naqadarlik oshno va yaqin.
Xuddi tunda kamolga yetgan
Qo‘shig‘ingda chaqnagan chaqin.

Bunda hayot – ilhom onlari
Qalamingdan to‘kilgan gavhar.
Gul bo‘yini olganda shamol
Rashkka to‘lib to‘ngan u ko‘zlar.

Sen tugatgach chanqoqlik bilan
O'qib maftun bo'lganim hayot.
«Qalay degan» bo'lib termulgan
Ko'zlaringning otashi hayot.

Hali hayot, takror o'qirkan
Zavqqa to'lib yayragan ko'ksim.
Yuzingdagi ulug'vor, mayin,
Bir jahonga arzir tabassum.

Bari hayot, muhabbat kabi,
Hamma yerda ko'rinar izing.
Parrandalar nag'ma kuyida
Jaranglaydi tovushing, so'zing.

Meni o'rab oldi hayajon,
Yana ortdi sevgining kuchi.
Sharq qizarib, chiqmoqda quyosh,
Oltinlandi terakning uchi.

Sen kuylagan o'rik shu kecha
Burkandi oq – oppoq chechakka.
Men qadrdon xotira bilan
Jo'nab ketdim uyimga yakka.

O'RIKLAR GULLAR...

Shoir sevgan o'lka ko'ksida
Xushbo'y bahor kezib yuradi.
Ne bog'! Hatto qoya ustida
O'rik oppoq bo'lib gulladi.

Juda ham ko'p gulladi o'rik,
Zero, cho'llar bog' bo'lib ketgan.
Hamma yerda ochilgan qo'riq,
Yurtin xalqi guliston etgan.

Do'st-u yorlar jamuljam bu kun,
Aziz noming mehr nurida.
Ming bor uzr, bugun sen uchun
Men o'tirdim to'ying to'rida.

Bugun senga to'lmish yetmish yosh,
Yarmi bizdan qaylarda kechdi?
O'ttiz besh bor gul ochib qiyg'och,
O'ttiz besh bor o'riklar pishdi.

Oramizda seni mo'ysafid
Ko'rganlarning bilmam nomini.
Kuylab ishqni, tongni muttasil
Menga qo'yding umr shomini.

Men shomlardan saharlar yasab,
O'ttiz yoshli bo'lib yuraman.
Har bahorga chiqqanda qo'msab,
Qaynoq qo'llaringdan tutaman.

Va yuraman yoningda o'ktam,
El omonlik etar seni shod.
Seni ko'rgan va ko'rmagan ham
Bu muborak noming qilar yod.

Va bilasan keksarmas umring,
Donday yoyiq yillar qatiga.
Kuylay berib yoshlik qo'shig'in
Mangu qolding yoshlik faslida.

Ne-ne go'zal yoshliklar kelar,
Umri boqiy hayot yo'lida.
O'shanda ham o'riklar gullar,
Sen bo'lasan dillar to'rida.

AZIZ TUYG'ULAR

Bahor

Inson ko'zlarida jon olar bahor,
Barcha tomirida uning to'liqini.
O'tmishning behuda oni kabi qor,
Beiz, bedard erib ketar uchquni.

Inson ko'zlarida jon olar bahor,
O'yinqaroq go'dak singari bulut.
Ko'k qovog'i uyuq, yorqin bir viqor
Kishilar qalbidan boqar bo'lib o't.

Bahorning sehrigar boqiy chiroyi
Yosh-u kekxa ko'nglin ovlaydi birdak,
Ko'zguni sindirib tashlar.

Kiroyi

Har kishining yoshi bu fasl dildak.

Har nurga,

har qushga,

har kurtakka shod

Benihoya yaqin bo'ladi yiroq.

Go'yo sensiz hosil bo'ladi barbod,

Har tikilgan chigit ko'ksing etar tog'.

Bahor bo'lmasaydi, odamzod albat

O'zi kashf etardi, kashf etganday baxt...

Nevara*Ulug'bekka*

Nevaram quyunday otilib kirib,
Qalamim tagidan qog'ozni yular.
Damda varrak yasab ko'kka uchirib,
Izidan qop-qora ko'zlari yurar.

Varrak tortar shekil, murg'akni kuch-la,
Oyoq tirab siltar dakani kibor.
Ayrilib qog'ozdan, she'rdan va xushdan
Boqaman varrakboz jonga baxtiyor.

Naq bobosi siyoq zehnday tiyrak,
Ko'kish alangada yonar soch-u qosh.
Borlig'i ezgu bir o't bo'lsa kerak,
Tomirlarda qonmas, kezadi quyosh.

Daka varrak tiniq zangori fazo
Tubiga intilar, sho'ng'ir naq xayol.
Talpingan ko'ksingda, bolakay, ne bor,
Sen iqbolga, senga ne tutar iqbol?
Nevara bo'lmasa, odamzod albat,
O'zi kashf etardi, kashf etganday baxt.

Majnuntol

Yalang'och daraxtlar ora majnuntol,
Shoir xayoliday latif, serhasham.
Butun novdalar-u tanlari zilol,
Shu yerda tavallud topmish ilk ko'klam.

Zilol bu yomg'irning tagida bir chol
Umr va qish yuklaridan go'yo olar dam.
Yuz-ko'zida yayrar bahoriy xushhol,
Kiftga zilol toldan to'n yopmish ko'klam.

Majnuntol yig'loqi, boshi xam derlar,
Qo'llarin cho'zgan-chun tuproq taftiga.
Hayot-chun, husn-chun, rizq-chun ta'zim-la
Lablarin qo'ymoqchi saxiy kaftiga.

Daraxt ham insoniy yerdan olar jon,
Inson qachon yerdan ketgan uzilib?
Majnuntolda zilol shodlik bir jahon:
Yashaydi tuproqqa sadoqat bo'lib.

Sadoqat bo'lmasa, odamzod albat,
O'zi kashf etardi, kashf etganday baxt.
Nazdimda
Nazdimda asablar bo'lmish uvada
Huda-behudaga bo'laman fig'on.

Fitna, dag'allikmi fikrim chuvalab
Shodlik oqimiga tashlaydi to'g'on.
Sho'ng'iyman nokerak iker-chikirga,
Shunchalar yashnar ko'zda qalqib qolar yosh.

Lekin ong, qalbdami dard bilan birga,
Balqir otam izmi, onamdagi dosh.
Otam po'lat bukib, omoch quyganday,
Qog'oz uzra men ham yuritaman omoch.

Qo'riq qatlamida bo'ston tuyganday
Dil undar: «Zarrama-zarra hamki, och!..»
Borlig'imni yigit qudrati quchar,
Ruhimga oydagi bokiralik yor.

Ishlayman, qatlamlar ko'chkiday ko'char,
Men tuygan bo'stonlar chorlar serviqor.
Mehnat bo'lmasaydi odamzod albat,
O'zi kashf etardi, kashf etganday baxt.

Bog'lar qiyg'os gulda

Bog'lar qiyg'os gulda – yaxlit bir chaman,
Har daraxt anvoyi bir tarovatda.
Bir kaft bog' mehnat-u hosilga vatan,
O'zga ko'rk,
o'zga rang har bir daraxtda.

Har navda bir gulda, har gulda bir ro'y,
Har daraxt bargi bir dunyo hikoya.
Har birin hosili o'zgasiga ko'rk,
Biri biri uchun qudrat, himoya.

Vatanim ko'zimda: qay burchi aziz,
Bilmam, qayda tole serzavq, serjilo?
Yalpi to'lishadi bedaxl yurtimiz,
Naq har qarichi dil, jon tomir go'yo.

Bir qardosh tinchisiz – o'zga beorom,
Birining nonisiz – o'zga emas to'q...
Bu – qadim dunyoda yangi bir olam,
Bunda orqa tog'siz bir tirik jon yo'q.

Tayanch bo'lmasaydi odamzod albat,
O'zi kashf etardi, kashf etganday baxt.

DEMAK, BAHOR KELDI

Sindi qish to'qigan muz hisli qafas,
Mana, yana qushlar chug'urlab qoldi.
Ona nigohiday muloyim nafas
Zamin-u Osmonni bag'riga oldi,
Demak, bahor keldi!

Bu nafasdan yerda keksa-yu yoshning
Odim, chehrasida ezgu ro'shnolik.
Dov-daraxt kiyajak zilol libosning
Zilol barin tutib yugurar shodlik.
Demak, bahor keldi!

Kelar deb shu siyqa qadim yo'l bilan,
Ezgu intiqlikda ko'pchibdi toshlar.
Yel takror, betakror iliq qo'l bilan
Sochmoqda gullarga ishqdan quyoshlar,
Demak, bahor keldi!

Saxovat momosi – tog'ning ko'ksidan
Ko'pirib, hayqirib suti to'kilmish,
Zarrasi sochilgan muzlar ustida
Shoshqaloq g'unchalar choki so'kilmish,
Demak, bahor keldi!

Hamisha ne'matga homila tuproq
To'lishgan tanini solmish oftobga,
Dehqon qulog'iga tanish qo'ng'iroq –
Jarangdor kurtaklar yetibdi tobga,
Demak, bahor keldi!

Yana bedor, ma'sum tun og'ushida
Odimlaydi sirlar, shirin shivirlar.
Betobe shabboda nur hovuchida
Yulduzday sepmakda jodu, sehrlar,
Demak, bahor keldi!

KELDI BAHOR

Ketar tashlab uyg'onish,
Butun kurramizga bitta bahor u!
Odilmi, qotilmi – har jonga tanish,
Mehr ma'budasi navro'z-nahor bu,
Axir, bahor keldi!

Bu kun yo'llarida olov ko'p, zor ko'p,
Jahonda qancha jon chiqmaydi peshvoz.
Dehqon urug' sochsin, o'q sochmasin to'p,
Quvg'in ellar qushday yurtga qaytsin boz,
Axir, bahor keldi!

Ne mas'ud huzur bu, yorug' jahon bu,
Yer, Inson bahor-la qovushgan onlar.
Davlatlar!
Iltijo, farmon, isyon bu!
Bahor yo'llariga sepmangiz qonlar,
Bahor boqiy kelsin!

Ayanch taqdirlarga bo'lib tayanchlar,
Baxtliga ishonch u, baxtsizga tole,
Abad qonunidir eltmoq sevinchlar,
Qabohat, xunrezlik bo'lmasin mone,
Bahor boqiy kelsin!

O'q otgan kemalar dengizga botib,
Chirisin!
Tin olsin ellar, olamlar.
Odamlar, o'ldirmang odamni otib,
Bahor kabi qaytib kelmas odamlar!
Bahor boqiy kelsin!

* * *

OnaYer ustida bayram,
Dillardan yuksalar osmonga quyosh,
Bayramlarni sezar bag'ridagi ham,
Ularning umriga qo'shilmaydi yosh.
O'n sakkiz yoshli qiz labiday nafis
Gul qo'ydim.
Men yondim,
Gullarim so'ldi.
Bahorim!
Kuzligim nahot etding his,
Nahot qirq yil yongan yetim o't so'ndi?

BINAFSHA

Qahratonda yerga to'shalganda qor,
Mening ko'nglim tusab qolar binafsha.
Dilim tub-tubidan erka bir viqor,
O'rar chirmoviqday xushbo'y bir nash'a.

Eng xushro'y, eng ko'rkam gullarning atrin
Na bo'y, na husniga etolmam qiyos,
Beqiyosdir hushni elitgan bahri,
Tun yostiqla so'lgan binafshaga xos.

Shu huzurni qo'msab, quturgan qishda
Dumbul bahorlarni nigohim izlar...
Goh-goh bugunimiz emas, o'tmishdan
Issiq nafaslarini izlaymiz bizlar.

Xayol chamanida bo'y cho'zib o'tlar,
Cho'lda yel va nurda lolalar balqar.
Ko'klam sharpasidan sinib sukutlar,
Tarnovdan ariqdan suv bo'lib oqar.

Nihoyat, ma'sumam – jajji binafsha
Safsarrang gulxanin sochar iymanib,
O'ngir, ariq bo'yin tutadi nash'a,
U buyuk borliqqa boqar jilmayib.

«Salom!» – deyman xayol binafshasiga, –
Sensiz ko'ngil bog'im qolardi g'arib!
...Hech mast bo'lganmisiz sof nash'asiga,
Boshin xiyol egib tursa jilmayib?..

LOLA

Lola,
Lola,
Butun koinot lola,
Ko'zim qamashadi,
Aqlim zavqdan lol.
O'ngirga to'kilgan qizil shalola,
Poyimda bepoyon ol gilam misol –
Boqarkan ko'z kabi to'liq ziyo-la
Bosib,
Yo'lim davom etmagim mahol.

Yoshlik ekan:
Bosib,
Yanchib o'tganman,
Lolalar yonog'in domiga tushib –
Yoniga boriboq, yonlab o'tganman,
O'zgasin jilvasi dilimda jo'shib.
Uzganman,
Yulganman ildiz-la qo'shib,
Quchog'im to'ldirib ko'zga surtganman.
Salqin ko'rpasiga uzala tushib,
Quyoshdan loladay qo'shiq kutganman.
Tushda yulduz cho'lin kechganman tog'da,
Bulut silsilasin o'tganman yayov.
Men maslak yo'lida untilgan chog'da
Bo'lmagan men kesib o'tolmagan g'ov.

Endi-chi? Lolani toptasa birov,
Yo yashnoq bir gulni bo'lsa uzmoqday.
O'ylayman:
Lola cho'l ulkan yonoqday,
Quyoshdan,
Bahordan yal yonib lov-lov –
Shu fusun,
Go'zallik ona tuproqda
Behadlik yashnasin,
Men bo'lay yayov!

Zavqimni chodirday yozay ardog'da,
Uzmoqqa hech kimda dil bermasin dov!

* * *

Oching derazani!
Oching, mehmonlar keldi.
Tasviridan ojiz,
Men nom topmagan,
Latif,
Kuydor,
Nurdor
Shamollar yeldi.
Bahor hali ko'kda,
Benish kurtakda,
G'unchada, binafsha bargida bo'rtar.
Oching derazani, uning ortida,
Ko'pchigan ko'krak-la,
Nurga qorilib
Lutfan gu-gulaydi bir juft kabutar.
Oching derazani!

Kirsin xonamga,
Men uning quvonchin ko'rmog'im darkor!
Kim bilsin, qushdagi go'zal olamga
Suqulmoqda katta, qo'pol gunoh bor?
Ana sayrashadi nurga qorilib,
Mendan oldin bahor sezgan kabutar.
Balki qush qalbidan kuy bo'lib yonib,
Bahor mening tanim, dilimga o'tar?
Oshiq dil ham hurkak,
Ham behad jasur,
Ikkisidan o'sar bitta muhabbat.
Oching derazani, gu-gulashsin hur,
Qush shodligin anglash o'zi ham bir baxt...

YOMG'IR

Yomg'ir, sen tabiat saxiy farzandi,
Menga ko'rsat yo'l.
San'ating yuvadi yer-u ko'k gardin,
Ezguliging mo'l.

Bir yo'la, bir azim cho'l-u sahroga
Osmon qo'yar lab.
Hali ishq bilmagan Odam Havoga
Baxsh etganday qalb.

Qo'riqlar ko'ksiga yaqinlab ko'klam
Uyg'onar tuproq.
Iliq nafasingdan bahra olgan dam
Eriydi muzloq.

Sening san'atingga bir shogird tushib,
Tomchi bo'lay men.
Dilimni parchalab tomchingga qo'shib,

Cho'l qamchilay men.
Bug'doymi, chigitmi, ne bor urug'ga
Bag'ishlay rivoj:
Dehqonlar ko'rsatgan dono yo'rig'-la
His etay quvonch...

Bir olam tabiat qo'ynida tomchi
Bo'lmoq ham tole.
Qalb, meni shu yomg'ir yo'liga sol-chi,
Yashay safoli.

Oh, yomg'ir, har salqin hayotbaxsh tomching
Qo'zg'aydi havas.
Sevgimday beshafqat bo'lsa gar qamching,
Itqit, bo'l sharros.

Quvonchlar tagida qolgan dard qumin
Yuvib ket birdan!
Uzlatga begona ko'ksim to'lqini
Kuylasin nurdan...

NA GO'ZAL DAMLAR BU

Bahor kelyapti, uyg'onmoqda dil
Gullardan ham tez!
Qanot top, nigoh top, ko'pchimakda yer,
Yeldan ildam tez!

Ana, bosh ko'tardi munis binafsha
So'l-u sog'ingda.
Borliqni to'ldirgan bahorgi nash'a
Soy-u tog'ingda.

Shamolning bir qo'li tortar dalaga,
«Men saxovat» der,
Osmon gavharlarin ortmish jalaga
Hovuch-hovuch ter!

Tuproq bahrini tuy, ol nur ro'molni,
Uch bulut tomon.
Sening harorating kessin shamolni,
Gullasin bodom.

Pag'a bulutlarning momiq qo'ynidan
Simirgin yoshlik,
Quyoshning har nurin quchib bo'ynidan
Jon olsin toshlik.

Chigitlar sochilgan tuproq qatiga
Har yilgidan mo'l.
Toshlar ham jo'r bu yil inson ahdiga,
Gul ochmoqchi cho'l.

Toshdan ham, yerdan ham, urug'lardan ham
Bahorga chanqoq
Inson bor!
U borki, sen ham boy, ko'rkam,
Kela qol tezroq!

GULZOR

Tong qarshilab hovliga chiqdim,
Umrimdagi kuz bo'ldi g'oyib...
Borlig'imda bir ko'chki sezdim,
Keta qoldi lanjlik ham toyib.

Siyrak sochiq gullar naq barqut,
Bahordagi gul vodiy go'yo.
Qizillari misli tungi o't,
Kun tutilgan chog'dagi ziyo –

Simon taram-taram pushtisi,
Bor tarovat bilan ochilmish.
Go'dak nafasiday yoqimli isi
Yuzim, ko'zim, dilga sochilmish.

Yoqtirmasdim men gul uzishni,
Xiyla xudbin tortibdi ta'bim –
Chog'i, hislar qildi bu ishni:
Gul qo'limda, bargida labim...

Bu g'ashlikmi, yashashga o'chlik,
Vaqt tuyg'usi bir onda unut.
Yomg'irli kun bo'ldi gul islik,
Bulbul bo'lib sayradi sukut...

So'lim gulzor, so'lganday umrim,
Yashnagancha, yashnatgancha qol.
Balki gulga yosh to'kib yum-yum,
O'zni yashnoq sezmoq ham iqbol?!

* * *

Menga xasis keldi tabiat,
Shodligimga alam qorishiq:
Kutib oldim bahorni betob,
Tanimdagi dard-la olishib.

Hamma yoqda shabboda va gul,
Qum ham, tosh ham taratar jarang.
Men-chun yashash shunday ham mushkul,
Jussamni tik tutaman arang.

Xasis keldi tabiat menga...
Bahorni ham ko'rmakda zoye.
Qayerdadir o'xshab naq tongga,
Yal-yal yonib turadi tole.

Tole hayot nomli joziba,
Umr bo'yi sen unga maftun.
Bo'lmas sendan nochor, ojiza
Umidlardan qo'l siltagan kun...

SALOM, TANSIQ BAHOR

I

Yana ko'k tubida sayraydi qushlar,
Yana yerda ko'hna yam-yashil ko'rpa.
Yana tandan ketdi mudrash-u tushlar,
Yana yoshday dilda o'ylar ming turfa.

Gar ibora qadim, qofiya siyqa,
Ajdod o'lmasligin haqiqati bu.
Bahor deding – birdan olam antiqa
Va senda eng yolqin, tirik bir tuyg'u.

Yoshingni, dardingni, iztirobingni
Bir silkinish bilan otasan yiroq.
Xayoling yetmagan, umid tutmagan
Eng yiroq ufqlar kelar yaqinroq.

Va sen yana qalbi otashga to'liq,
Tog'ni talqon qilgich qudrat taningda –
Mehnatga tushasan, hosil ham bo'liq;
Bu yil yetilajak shonda aqalli
Zarracha mahsuling bo'lishi aniq.

II

Ey, bahor, to'ymagich jonim bor,
Sen bilan tug'ildi gar egiz.
Borlig'ing quchmoqqa holim bor,
Ishlaylik yil bo'yi ikkimiz.

Yaralish – tug'ilish uduming
Charchagan qonimga et payvand.
Yil bo'yi yashil suv, ko'k nuring
Tomirda yugursin yuz ming chand.

Yil bo'yi niholday sarg'aymas
Saraton zug'miga beray dosh.
Qahraton qahridan mung'aymay,
Qonimda kez, yashil, Yosh Quyosh...

KEL, BAHOR

Kel, bahor, qurigan sahroga
Ilk yomg'ir berar gulsimon, kel!
Aylanmay qon dilda safroga,
Jonlansin, eng qodir hayot ber!

Tarsa-tars yorilgan cho'llardek
Yurak chok, butunmas, ming bir darz,
Tomir ham qatqaloq yo'llardek,
Qoqilsa, chap berib yashash farz.

Kel, bahor, inqilob singari
Itqit qish qobig'in jonlardan.
Qo'yma u darzlarni singani,
Payvand-la eng jasur ranglardan.

Sarg'aymas bahordek diyorim
Qadamin larzasin ilg'ay men.
Yashartib bu ko'hna dunyoni,
Dovrug'lar solganin bilay men.

Hech bahor, tuproqda uyg'onish
O'tdimi qalbimning yonidan?
Bahorda tug'ildim!
Unga esh
Yashashning qonuni qonimda.

Qulochim yetmayin quchishdan
O'ch, zavq-la qo'shiqlar yugurgum,
Ikkimiz basma-bas yurishdan
Har safar yangidan tug'ilgum.

Har gal sen yangi,
Men navqiron,
Farzandlar kutar,
Men etsam tark.
Bahorni tark etsa bor inson,
Jahon ham bo'lmasmi juvonmarg'..
Kel, bahor!

KAMALAK

Bahor qo'ynidaman,
Yo'l bo'yidaman.
Cheksiz kengliklarning ko'ksida lola –
Naq anor donalar sochiq yashnaydi.
Lola sayrimizni buzish o'yida
Quyib berdi jala,
Toshdi shalola,
Tabiat shu dam naq o'ktam, shum bola,
Ufqdan-ufqqa ko'prik tashlaydi.

Men-chi?
Menga ko'prik har nedan kerak:
Lolalarni ko'zga,
Do'stlar tanbehin
Bahor nafasi-la nonday olaman.
Ne baxt!
Yangi yo'lga chorlar kamalak:

Yo'l – qo'shiq!
Insonlar qalbiga tag'in
Yangi qahramonlik,
Mo'jiza taftin
Zabt etmak azmida jo'nab qolaman.

Kamalak!
Naq bizning buyuk ertaday
Eng suykum,
Eng luzum,
Aziz erkaday
Jozib!
Men yo'l bo'ylab tashlayman qadam:
Ohista olingan kinotasmaday,
Yayrab, sevgi kabi siljiyman xush dam,
Shoshmayman;
To'rt atrof go'zalligini
Ilk chiroy tark etgan jussamga olib,
Uning yetti iqlim ko'rmagan rangin:
Ruxsorim,
Lablarim,
Ko'zimga solib,
Dillar aro g'ovni buzib,
Vayronlab,
Eng ezgu sezgiday yaraqlab, suzib
Kirgan dillarimni hayrat, hayronlab,
Qah-qahlab,
Yaraqlab,
Chaqnab baxt dardin
Qonlarimga quyib olaman yoshlik!
Yuraman!
O'tgan yillarimni o'tmishga tashlab:

Garchand na sotqinlik,
Na bag'ritoshlik,
Na riyo dog'idan zarra bir nishona!
Bir qadar og'irlik,
Hordiqqa moyillik tuyg'usi g'ashlab,
Umrin kemirsa ham
Hayot ne'matidan to'kisman, shodon.
Yuraman!
Yo'llarim yozgi quyoshdek!
Yo'lim – elim yo'li,
Elim – quyosh yo'lin yo'l deb bilgan xalq.
Har yil bir donami,
Yuz dona, mayli,
O'lmaslik qasrig'a g'isht qo'ygan har vaqt.
Uning kamoloti,
Yaratishining,
Mehnat-u ijod, shon taratishining
Qaynovlari ichra pishmakdan serbaxt –
Hamohang,
Hamsalmoq qo'shiqlar bitsam!
Balki uzoq bunday men havasmand taxt,
Lekin men intilgan yuraklar qat-qat –
Biriga bo'lmasa – biriga kirsam!
Shukr, qalam hordiq qilmaydi talab,
Demak, menga hordiq keksalikday yot.
Ana,
Ming bir jilva bilan chorlar kamalak
Va'da qilib qalbga tinchi yo'q hayot!
Ana yetti rangda
Yetmish xil jilo,
Biri chorlar, arang bir sirin ochsam.
Sirlar bilan jangda

Bir orzum sochsam,
Mingi bilan boyib dovonlar oshsam,
Dildagi bo'shliqning barchasi g'oyib!

Qo'shiqqa aylangich go'zallik kezar,
Uni yolqin, jo'shqin tuyg'ular bezar.
Ehtiros,
Istakni tutamlab dilga
Otsam
Undan yangrab sachrab chiqar she'r!
Yurak-la
Qo'shiq-la intilsam elga,
Menga eng munis do'st baxsh etar har yer.
Kimningdir bir og'iz tanti iqrori,
Kimnidir titratib og'ushlagan nur,
Kimningdir bir umr o'chmas diydori –
Emasmi biz jon deb avaylagan qo'r!

Bizning ko'zimizda,
Tomirda,
Qonda
Shu jodu kezmasa nedan harorat?
Bilay:
Qaydan cho'lida oltin undirgan,
Daryolar jilovin,
Fazo yaylovin,
Zabt etib, mulk etgan inson yayrovin –
Yangi olamdagi ulkan matonat?
Oldda yarqiraydi mening bosh yo'lim:
Yetti iqlim tomon, yetti yo'l bo'lib.
Yettiga parchalab birgina dilim
Chaqnab chaqmoqsimon,

Jozib va so'lim,
Chorlab chaqiradi ajib kamalak!
Yetmish jilvasida shoshqinib yurib,
Yetti jilg'asida toshqinib, to'lib
Bir talay qo'shiqlar termog'im kerak!

BUGUNINGGA MEN BO'LAY HOKIM

Hovli to'la bahor,
Ko'k to'la bahor,
Nafis bahor hissin chuldirar qushlar.
Hali ochilmagan gullarda ifor
Qish qirovin quvib dillarni xushlar.

Va biz bir sulola ayvonimizda,
Nur, quvonch, xotira ne'matiga rom.
Evara guvranar quchog'imizda,
Hordiq kunimizga bag'ishlab orom.

Bir choq buvim aytgan kuyin takrorlab,
Men go'dakka sekin aytaman alla.
Menga munchoq ko'zlar boqadi bodrab,
O'g'limni-chi, uyqu quchgan bu palla.

HORDIMI

Elitdi yo nafis koʻklam,
Ilk nasim yetaklab sohib yurgan nur...
Nahot orom boʻldi bolamga allam,
Charchoqlarin tortib baxsh etdi huzur.

Qoʻlidan sirgʻilgan gazet, oynagin,
Balandroq tokchaga qoʻyay avaylab.
Choyi sovimasin, oʻray choynagin,
Aytay alla ichra allalar saylab.

Uxla, bugunningga men boʻlay hokim,
Kunni tunga ulay gar senga darkor.
Va tepangda ezgu tilaklar aytgum,
Shunday yonginamda toʻyib uxlab ol.

Qator telefonlarning uzayin simin,
Yoʻqlaganga qanday «uyda yoʻq» degum!
Aql bilan oʻlchab yillarning vaznin
Eliga kift tutar inson yetkurdim.

Qanday qulay boʻlsa shunday yotaver,
Shovqin, ovozlarni ketga qaytaray.
Sim-siyoh qosh, kiprik,
Soching oqlarin,
Barmoqlarmas, baxtli nigoh-la taray.

Xizimating, burchlaring, his, tuygʻularing
Koʻlamin anglashim bagʻishlar gʻurur.
Yelkamga ololmam aql zarrasin,
Qodirman suyunib tilashga umr!

TINGLA BULBUL

Bulbul sayrar, irmoq kuylar, o'ynar yel,
Hamma yoqqa nur to'lganga o'xshaydi.
Shirin kuyga to'lib ketdi ma'sum dil,
Sevgi unga yor bo'lganga o'xshaydi.

– To'xta, bulbul, men kuylayin, jon bulbul,
Sen tinglagin qalbimdagi torimni.
Bahor desam, rashk qilmasin chaman gul,
Yuraginga kirib olgan yorimni.

Men yor sevdim, ishq o'radi o'yimni.
Erka dilning to'lqiniga quloq sol.
Sen biyronsan, lekin mening kuyimni
Ko'rki bo'lgan sadoqatdan saboq ol...

Muhabbatim boshingga soya

*Yuragimning shohi deb seni,
Mayli, bu gal o'zim tiz cho'ksam.
Huzuringda baxtdan tébranib,
Ishq va sog'inch yoshini to'ksam.*

SOG'INGANDA

Qancha bo'ldi ko'rmaganimga,
Ey qalbimning dilbari shoir!
Qancha bo'ldi birga o'ltirib,
So'zlashmadik dillarga doir.

Dil-chi, dilim unutib bo'lmas
Ishq qo'shig'i yozilgan kitob.
Xayol xiyol chertib o'tdimi –
Topib ber deb qiladi xitob.

Ikkimizga ma'lum bir qudrat
Yillar o'ta senga tortadi.
Unutayin deyman-u, faqat
Dilda uning o'ti ortadi.

Ham tabiat, ham do'st, ham raqib,
Barchasini qoldirib dog'da,
Ko'rishsag-u, yana tirilsa
O'sha o'lgan bo'sa dudog'da.

Yuragimning shohi deb seni,
Mayli, bu gal o'zim tiz cho'ksam.
Huzuringda baxtdan tebranib,
Ishq va sog'inch yoshini to'ksam.

SEN QAYDASAN, YURAGIM

Qalb bo'lganda yiroqda
Iroda ekan ojiz.
Do'stlar ham ko'p atrofda,
Ammo men yakka-yolg'iz...

Birdan qalbim keksarib,
Qon ham qochdi yuzimdan.
Sen, sirdoshni axtarib,
Xayol ketar izingdan.

Qayga ketding yuragim,
Bitdi bardosh va toqat.
Suhbatingdir tilagim,
Dilda hasratim qat-qat.

Ko'pdir aytajak so'zim,
O'gitlaringga zormen,
Yig'laysan deb do'stlarim
Ta'na qilar. Netay men?

Sovush bermaydi menga,
Yoqib ketganing olov.
Netay, yetmayman senga,
O'rtaga tashlangan g'ov.

Ishqqa maskan yuragim,
Topib ber, deb qistaydi.
Nima qilay, berahm –
Ruhim seni istaydi.

MUHABBAT TONGI KULGANDA

Oqshom edi, oydin ko'prikda
Barno qiz-u yigit turardi,
Oyni kutgan oqshomgi ko'kda
Beshik-beshik bulut yurardi.

Bulutlarning yorib quchog'in,
Oy ko'rsatdi olmos yuzini.
Mag'rur tashlab yerga nigohin,
Tinglab qoldi yigit so'zini.

«Xohi inon, xohi inonma,
Sening sevging qilmoqda shaydo.
Bunday yonish begona jonda
Bir o'chmas o't bo'libdi paydo!»

Oy suzadi, yel sari mayin,
Ikki qalbni yoqar bir otash.
Yoniq dilning baxtiyor nayin,
Yutmoq bo'lur sukut jafokash.

Yigit sevgi tongini kutar,
Qiz ko'ziday quyuladi tun.
Lekin uzun kipriklar o'ta –
Yarqiraydi baxtga to'la kun.

«U bir o'tki, seni ko'rmasam
Iztirobga solar jismimni,
Lol qolaman – axtarib topsam,
Unutaman hatto ismimni.

Xoh inongin, inonma xohi,
Xayolimda kezasan yolg'iz.
Meni sevgin!»
Yigit nigohi
Sevgi tilar – sukut qilar qiz.

Oppoq pag'a bulut ustida
Hayron suzar keksa oysuluv.
Yulduzlarni quchib ko'ksida,
Anhor to'lib jo'shib oqar suv.

Shu choqqacha ishqin qiz faqat,
Dildan so'rab aytgandi dilga.
Ilk, musaffo, katta muhabbat
Qiz dilidan kelmasdi tilga.

Hozir yurak bir nigoh bo'lib,
Boqqan edi yigit ko'ziga.
Oqshom og'ushiga nur to'lib,
Tong kulganday bo'ldi yuziga.

Yelda qo'shiq, ko'prikda shu'la,
Baxt-la tepdi ikki yosh yurak...
Oy so'zladi yulduzni to'plab,
Sevgi tongi haqida ertak.

SOY KECHASI

Tog' ortidan ko'tarildi oy,
So'lim qirg'oq nur-la o'pishdi.
Ko'zgu bo'ldi jimjit oqqan soy,
Oyning aksi suvlarni quchdi.

Soymi yoki shabboda oldi
Mening ko'zimdagi uyquni?
Oy yorimni yodinga soldi,
Dilda toshdi sevgi to'lini.

YULDUZ

Uyda bo'g'ildim-u chiqdim eshikka,
Yer ustiga cho'kkan oqshomgi tuman,
Go'yo ko'zlarimga boqqanday tikka
Yashnardi bir yulduz xuddi sensimon.

Xuddi senday uzoq va senday yorqin,
Avji chaqnaganda so'nadi u ham,
Bir yupanch: sevgimning osmonidan
O'chmasdan yonasan, ey go'zal hamdam!

NE BALOGA ETDING MUBTALO

O'tdi oylar g'am bilan oqib,
Dil topmadi zarra tasallo.
Firoqingda qoldim tutaqib,
Ne baloga etding mubtalo!

Ko'z ochgani qo'ymaydi alam,
Boshim qo'ysam kuydirar bolish.
Yupatolmas kitob va qalam,
Misralarim ko'tarar nolish.

Nahot shuncha ma'sum, shunday pok
Sevishmoqda alam bor shuncha?
Bardosh bermas iroda, idrok,
Tamoman lol aql, tushuncha.

Tog'day bor deb bilgan yuragim
Qush boshicha qolmadi chog'i?
G'amni yengarman degan sarim
Yana ortar alami, dog'i.

Erib ketmagandim sevgingdan,
Bo'lmaslik-chun baxtingdan judo,
Birga qolish uchun sen bilan
Kuyaman-u, bo'lmayman ado.

SENING MAFTUNING

Yaxshiki yigitda er yuragi bor,
U sevsa hech qachon yonmas yashirin.
Sevging to'g'risida o'zing ochding so'z,
Ey ko'zi qop-qora, so'zlari shirin!

Mening sevganimni hali bilmasding,
Tanho o'rtanishdan men oldim lazzat.
Dilimni kemirgan muhabbat sirin,
O'zim ardoqladim, ham qildim izzat.

Qalbinga yozilgan muhabbat so'zi,
O'yimni chulg'adi mening har soat,
Lekin ishondimki, sen so'z ochmasang,
Shu dardda o'lsam ham etaman sukut.

Hatto bilmas edim sevarmiding sen,
Balki sevganingdir bir baxtiyor qiz.
Balki xayolingdan men behad yiroq,
Ammo sen dilimda kecha-yu kunduz.

Faqat o'yladimki, uyatdir qizga
Yigitga sevgisin aylasa izhor.
Bu – dog' solar dedim qizning husniga,
Endi ilojim yo'q bo'lmayin iqror.

Uzoq men axtardim, ammo o'zimda
Bir kuch topolmadim sevgidan ustun!
Men seni sevaman, sehrigar yigit,
Butun borlig'im-la men senga maftun.

* * *

Deydilarki, seni ko'rganda
Ko'zlarimda yonar jonli o't,
O'sha o'tning yolqinlarida
Sendan o'zga bor narsa unut.

Mudom dilga sodiq ko'zlarim
Haqiqatni ko'mishi qiyin.
Ko'zlarimda, qonimda kezgan
O'sha sevinch, o'sha olov sen.

Mayli, o'zing mendan uzoqda,
Lekin dilning o'ti bo'lib qol.
Mening kuyim emas tuzoqda,
She'r kerakmi, jon kerakmi, ol!

KO'RGANMIDING KO'ZLARIMDA YOSH

Sog'inganda izlab bir nishon,
Qabring tomon olar edim yo'l.
Keltirarding menga bir zamon,
Endi har chog' men eltaman gul.

Keldim. Uzoq qoldim men sokin,
Sening aziz boshingda yolg'iz,
Osmon tiniq edi va lokin,
Parcha bulut yetib kelib tez.

Ko'kda mening boshimda turib
Go'yo yuragimday qalqdi u.
Ko'zimdagi yoshimni ko'rib
U ham to'kdi yoshini duv-duv.

Biz yig'ladik tepangda shu kun,
Keldingmi, deb ko'tarmading bosh.
Ayt-chi, sen-la baxtiyor onlar,
Ko'rganmiding ko'zimda bir yosh?

KELIN TUSHDI

Qo'shnimiz uyiga tushmakda kelin,
Hovli-yu ko'chani zabt etgan karnay.
Payvandlab bir kuyga ikki yosh dilin,
Qadim-qadimlardan kelib kuylar nay.

Surnay goh navo-yu, goh hind na'masin,
Neki bor – yangratar qay kuy bo'lsa urf...
Bizning hovlida ham to'yning nafasi,
Mening yuragimga bahor urdi qulf.

Kelin-kuyov qalbin to'ldirgan shodlik
To'lqini tinmasin surnay misoli:
Kaftda tutmas to'ydan tantanavorlik,
Hayot bog'i goh tinch,
Gohi bo'ronlik.
Og'irlik yelkada,
Iqbol o'rtada
Boqiy qolsin juft-la sevgi visoli.

RASHK

O'tiribman daryo bo'yida,
Yuragimda rashk bilan havas.
Daryo oqib borar... qo'ynida
Quyosh nuri, bahorgi nafas.

Yo'q, rashkimni qo'zg'atgan bumas!

Chunki, men ham xalq dengizida
Bahor nafasini ham sezaman.
Daryo oqib yotar izida,
Men istasam jahon kezaman.

Lim-lim suvdan uzolmayman ko'z,
To'lqinlarda tirik hayajon.
Quyosh million va million yulduz
Bo'lib unga sochilgan marjon...

Tepasida uchar gala qush,
Arg'imchog'in daryoga solib.
Tog' yellari urib o'tar to'sh,
Salqinidan shaharga olib.

Yo'q, rashkimni qo'zg'atgan bumas!

Ishq va hijron olovlaridan
Omon chiqqan qaynoq dilim bor.
Men quyoshli el farzandiman,
Baxtlimanki, yoniq nafas yor.

Yo'q, rashkimni qo'zg'atgan bumas!

Nigoh ketar to‘lqinlar bilan,
Sohillarga suq bilan qarab.
Qo‘lda ketmon, bir chol daryodan
Bog‘iga suv ochadi yayrab.

Kumush sochday yoyilar suv ham,
Quyiladi tuproq qo‘yniga.
Mening qalbim rashk bo‘lib shu dam
Osiladi suvning bo‘yiga.

Hovuch-hovuch ichadi qizcha,
Serob bo‘lib ketar tashna lab.
She’rim o‘qib bir hovuch suvcha
Bahra olarmikan biron qalb? –

Shu rashk meni qiynar bu nafas!..

KIMNI KUTASAN

Ko'zing muncha yo'lda intizor,
Ey, bahordan barkamol husn.
Iztirobing dilimga ozor –
Ishq hijronin bilganim uchun.

Sen kutasan kimni, qayerdan,
Kelaman deb, qildimi va'da?
Sen kutasan, gulning bargidan
Nozik diling mustahkam ahdda.

Ishqli qalbning qoniday labing,
Lovillaydi ma'sum otashda.
Uchqun sochar ohu ko'zlaring
Yashirmoqchi bo'lganing g'ashda.

Ey, qalbiga riyo begona,
Tabiatning bokira qizi.
Go'zal otashda yona-yona,
Ayt, kutganing nonko'r kim o'zi?

So'ramayman, uzr ey malak,
Beburd nomni olma sen tilga...
Bahor ko'kin bezab kamalak,
Birdan shunday sovrilar yerga.

Dilga orom yorqin yulduzing
Qayerdadir chaqnab turibdi,
Sevgi, vafo axtarib izing
Chin baxt o'zi sen deb yuribdi.

BU KUNLARDA UYDA EMASMAN

Bu kunlarda uyda emasman,
Yana meni tark etdi yurak.
Yurak topgan hayratdan mastman,
Hayrat menga yoshlikdek kerak.
Qaydamiz, dil?
Bu kimning eli,
Buncha tanti, erka quyoshi!
Tilimizga o'xshaydi tili,
Kuydor ekan suvidan toshi.
Sho'x jilg'asi toshotar o'ynab,
O'ynoqlaydi toyday har to'ldin,
Qoyalari oftobdan yayrab,
Tomchi sochar misoli uchqun.
Iliq nigoh oqbosh tog'lari,
Ko'zlaringni kuydirsa ham muz,
Yomg'iriga bahor chog'lari
Ilk sevgiga tutgan kabi yuz –
Qizlar jala bilan o'ynaydi,
Yigitlarni nigoh-la kesib.
Sevsa na jon, molni o'ylaydi,
Ketsa mumkin har nedan kechib.
Har kim seni chorlaydi uyga,
Mehrini qo'shib tutar non-u may.
Sen kirgan uy aylanar to'yga,
Qolsang mumkin ko'ngil uzolmay.
Saf-saf g'ozlar yurgani misol
Qizlar o'ychan, raqsi sehrigar.
Titrrar tog'-u daralar xushhol,
Yigitlari jo'r bo'lsa agar.
Gar tinglasang ona allasin,
Oshiqlardan doston uzun kun.

Yerin, elin bitmas yarasin
Boisini anglaysan butun.
Va nogahon sen ham taningda
Jarohatin, baxtin sezasan –
Qonli-qonsiz janglar mardiga
Qalb-la ta'zim qilib, kezasan.
Nedan so'zlar qilichday keskin,
Tog'day metin qanoat qaydan?
Keksalarin qaddi tikligin,
G'urur hatto yangrashin nayda.
Elbrusning qo'sh oppoq boshi
Naq «Qiz ko'ksi» – soflik, saxovat.
Bu husndan el dara, toshi
Kasb etadi tengsiz nafosat.
Tuprog'ida yashnoq zilollik,
El bir go'zal iqbol-la yashar.
Odatidir yaratish shodlik,
O'ktamlik ham shunday yarashar.
Mana, nechun uyda emasman!
Tog'li do'stlar mehmoni yurak.
Sharobi-yu mehridan mastman,
Kayfin olib ketmog'im kerak.
Ketganda ham hech unutmasman...

KO'NGIL

Ko'ngil, nega bugun bemorsan va mo'rt,
Ko'ngil, nega buncha taranglikda tor?
Ko'ngil, erkaliging, o'ktamliging yut,
Tan ol, oxir endi bahoringda qor.

Ko'ngil, bo'lma shisha singari siniq,
Behuda, bir so'z yo nigohdan chil-chil?
Borliqni sig'dirgan buloq bo'l, tiniq,
O'zni o'zing bosma og'ir yuk shekil.

Parokandalikni ot, g'ururingga boq,
Bo'lsa zarra o'ksik ort yelkasiga.
G'ururing – bardoshli vujuding siyoq,
Yaraydi, el ishi, tashvishlariga.

Elda yumushlar ko'p: ekmoq, undirmoq,
Butun yer yuzida hayot sochsini gul.
Yovuzlikni olov olmay so'ndirmoq,
Toki, inson yashay olsin xushko'ngil!

TO'Y OQSHOMIDAGI O'YLAR

Lola bog'imizda edi bir g'uncha,
Yashnab ketdi birdan, naq oppoq chechak,
O'zimiz erkalab, sevib to'yguncha,
Muhabbat azmi-la bo'ldi kelinchak.

Xotirda: dunyoga kelgan ilk tongda
Qulog'iga aytdik Navoiydan she'r.
Kim bilibdi unda: balog'at onda
Buyuk sevgi so'zin aytar Alisher.

Va shu mard ko'nglimiz erka qushini
O'tli qo'sh qanotda ketadi olib.
Ikki sulolaning qalb-u hushini
Mahliyo, baxtiyor to'lqinga solib.

Hay qiz, biz berolgan eng qimmatli sep –
Mehr qoningdami, dildami vafo?
Taqdirlar birlashdi ko'rkam tole deb,
Tole berar shodlik bo'lmasin ado.

Gul bo'lsin sen borar yangi oshiyon,
Kirib bor mehringdan poyandoz to'shab,
Kattalarga vojib e'zoz-u ehson,
Yayratsang suyakli farzandga o'xshab –

O'zing ham yayraysan, yasharmiz biz,
Orzu ochaversin to'rt fasl chechak.
Muborak taxtingiz, boqiy baxtingiz,
Suyukli kuyov-u shirin kelinchak...

* * *

Baxtim bor: ajoyib kishilar aro
Tug'ilib, gurkirab... keksayar umrim,
O'shalar she'ringa baxsh etgan sado
Hayotim yo'lini yoritgan nurim.

Biri yuzlarimga baxsh etar kulgu,
Biri qonlarimga solar hayajon.
Biri olg'a chorlar bo'lib oq orzu,
Biri der: hayotsan, yur orzu tomon.

Hali qalbing juvon yuragiday yosh,
Asablar ko'tarar tog'ni ortsang ham.
Ko'zingga, qoningga olaver quyosh,
Hali ko'p tebranar qo'lingda qalam..

KECHIR, QOLDIM G'AFLATDA

Seni birdan jonsiz ko'rdim,
Jonim chiqdi mening-da.
Es-hushimdan ajrab turdim,
Tuyg'um ketdi sening-la.

Koshki edi, men boshingda
Turgan bo'lsam o'sha dam.
Kirmasmidim men qoningga,
Bermasmidim jonni ham.

Ajal degan beshafqatga
Koshki otsam ishqimni,
To'ldirsam ham ko'kni dodga,
Saqlasam men baxtimni.

Koshki edi, so'ng qo'lingda
Erkalanib bersam jon.
So'nggi nigoh senda qolsa,
Men ko'z yumsam bearmon...

Yashash sening haqqing dedim,
Kechir, qoldim g'aflatda.
Yo'q edi-ku bo'lmoq mahrum
Bizning ilk munis ahdda?

Intilaman sen tomon men ham

*Qaradim-u, ko'zimni ortiq
Uzolmadim tirik hayotdan.
Sozim, qalbim, qo'shiq'im bilan
Maftun bo'ldim men qayta boshdan.*

KECHIR MENI

Niholgina qo'lda dumbulgina soz,
Ishq koshonasi bildim kirganim uyni,
Qo'shig'im pardasi hozircha sayoz,
Sevgi baxti bosib ketgandi kuyni.

Serqudrat, serjarang kuchga topinib,
Men kuylay boshladim otashin ishqdan,
Mastlikdan qolardim ojiz, talpinib
Hisning durlarini ipga tizishdan.

Tuyg'umni uchmoqqa qanot deb bildim,
Poyingga she'rlarim tashladim dildek...
Hijronning, faryodning dudlarin to'kdim,
Yuragim so'kildi bo'lak va bo'lak.

Bir mushtdek yurakka bo'laverdi jo
Ham sevgi, ham hijron, sabr-u iroda.
Yillar o'tgan sari zahri ziyoda
Unutganlar-chun ham bo'ldim men fido.

O'sha koshonamiz quchoqlaridan
Hamma polaponlar boshladi parvoz.
Baland uchib, osmon qirg'oqlaridan
Jahon bo'ylab ketdi har birida soz.

O'zni senga berib yashadim uzoq,
Nomingga munosib farzandlar o'sdi,
Menga shamolni ham ko'rmayin ravo,
O'shalar ajallar yo'lini to'sdi.

Muk tushib tilimiz sajdagohiga
Har bir kalimaga izladim sayqal,
Shuncha yillar qalam dehqoni bo'lib
Kechir, qo'yolmadim she'rimdan haykal.

HAYKAL

(Hamid Olimjon haykali qarshisida)

Bu yerda shoirga qo'yildi haykal,
Inson zakovati, aqli, mehri bu!
Keksa tabiatga berilgan sayqal,
She'riyat qudrati, san'at sehri bu.

Boq, deb, quyosh, yulduz, tog', dalalarga,
O'lim yiqitganin ko'tardi xalqi.
Endi men ham farzand, nevaralarga
Ko'rsata olaman tog'dek tik qaddin.

Ana, yuzda ilhom, qo'lida qog'oz,
Hozir vodiylar kezib qo'shiq bitguday,
So'zlariga qayta berganga parvoz,
Hayot-chun ta'zimni doston etguday.

Assalom! Ayt, kimga boshimni egay,
Kimlarning qo'lini surtay ko'zimga,
Chorak asr o'ta kelib tirikday,
Boqib turganing-chun so'lg'in yuzimga.

Qancha bizga seni qo'ymasdan yaqin,
O'rtamizda yotgan hijron toshini

Olib tashlab: seni go'yo bir chaqin,
Go'yo non, go'yo suv, she'rday, yorqin,
Durday ko'tardilar aziz boshingni.

Bir ulkan qalbdaysan, mard, alp siyoqli
Yillar qaritmapti, hamon ko'rkam, yosh,
Qancha ko'rmaganing tirik hayotni
Yozib har yurakka solguday quyosh.

Bu – kaftda ko'targan yashnagan tuproq
Sening nomingdagi maskan atalur.
Bunda she'rday mehnat talab har chanoq,
Har kun yangi shodlik, baxt yaratilur.

Sen bunda mehmonmas, aziz farzandsan,
Safarbar sur'atga tirik emakdosh,
Qancha jild va qancha minglab varaqdan
Chiqib, ter to'kasan – dehqonga yo'ldosh.

Seni bir ko'rmagan, eshitmagan ham
Bunda sensiz shonin etmaydi bayon,
Shuhratni o'ylamay, tebrangan qalam,
Avlodga xizmatdan qolmas hech qachon.

Mag'rur ko'tarilding boshhoqday o'sib,
Sen bilan safimiz yana zich, azim.
Mangulik-chun taqdir, she'rimni tutib
Xalqingga va senga qilaman ta'zim.

IZLAYMAN

Fikrlashdan bosh-u
Dil tolganida,
Ishli onlar o‘tib, el olganda dam.
O‘zim uchun yulib vaqt olganimda,
Xuddi yuragimday munis bir hamdam
Yonimda yo‘q bo‘lsa,
Uni izlayman.

Bahorga shoshqinsam jannat qilgan duch,
So‘ylashga talpinsam o‘rgatgan kuyga.
Jo‘shqin davralarga jur‘at bergan kuch
Buyuk,
Boqiyliги g‘arq etib o‘yga,
Qonimga suq solsa,
Uni izlayman.

Bag‘rimdan uzganim – bag‘ri-la xursand,
Qonimni berganim – baxti-la gulgun.
Husni mendan ko‘hlik,
Parvozi baland,
Mehri bir jonimga solib ming to‘lqin –
Sig‘mayin jo‘sh ura,
Uni izlayman.

Kunlar qancha shodlik,
Qancha noshoddik,
Qancha ish,
Xohishga etar ro‘baru.
Jahonga sig‘magan sevinchga nordek
Kelib bir bahamni qilganda orzu,

Taqdir to'siq bo'lsa,
Uni izlayman.

Izlayman!
Bilaman, topmayman uni.
Zotan, o'zim uni qachon yo'qotdim?
Farzand,
Nabiralar tug'ilgan kuni,
Men uni har safar Abadga topdim...

* * *

Bu hayotning hamma toza, chiroyli dami,
Aziz do'stim, mudom seni esga soladi.
Ko'zlar amri, yurak erki, jo'shqin his bilan
Kecha-kunduz jang qilmoqdan aqlim toladi.

Faqat dilga oshno bo'lgan ajoyib damlar,
Tuyg'ularning zid xohishi berganda alam,
Ko'kraklarni to'ldirganda orom va ozor
Baxtsizmidik? Nahot unut bo'lar o'sha dam?

SENSIZ

Mana bir umrni yashadim sensiz,
Qaytmas shodliklarning qaytishin kutib,
Tobuting boshida cho‘kkanimda tiz,
Farzandlar ko‘tardi qo‘limdan tutib.

Shundan beri tikman. Har nega qalqon,
Baxtga, bahorga ham, qishga, qayg‘uga,
Birov azasida yig‘layman qon-qon,
To‘yida yayrayman o‘xshab ohuga.

Lekin qolganimda qalbim-la tanho,
Tuyg‘ular zoriga solganda quloq,
O‘zni zaif, chanqoq sezganda goho,
Alamdan beraman javobsiz so‘roq:
Nega tiriklikda tashlab ketmading?

Mendan nafisroqning husniga oshiq,
Mendan yoniqrog‘i tortmadi seni,
Edi nigohingga bor jannat ochiq.
Seni Majnun etib bir yer go‘zali
Nega meni tashlab ketavermading?

Tirik ayrilishning dog‘i og‘irmish,
Xo‘rlik kemirarmish umrni chaynab!
Bu – mudhish egovga berardim turish,
Ketsang ham menga jon tuyg‘ungdan aynab.

Bilardim, qaydadir olasan nafas,
Murakkab bu dunyo sen-chun ham tirik.
Senga yot – noshudlik, tund ruhlik, qafas,
Bugungi qadaming kechadan yirik,
Nega, nega meni tashlab ketmading?

Bilaman, rashk meni etardi halok,
Afzal ko'rganingni qarg'ab o'tardim,
Izingdan yurmasdim soyaday g'amnok,
Lekin ishq haqqi-la mag'rur kutardim.

Hayotda men uchun qolarding tirik,
Qalaming mujdasin kutardim mushtoq...
Ma'yus taqdiringga yashab men sherik,
Mushkul bo'layotir shodlik yaratmoq.

Nega tiriklikda tashlab ketmading,
Tashlab ketmading-a, boshlab ketmading?!

IQRORGA VAQT YETDI

Ijod dengizimning ma’sud jo’shqinin
Qo’msab, dil bisotin ochayotirman.
Oldda bekatlarning tuyib yo‘qligin,
Notugal mashqlarim sochayotirman.

O‘ylasam, hayotga o‘zni bag‘ishlab,
Burchlar savalabdi misoli jala.
Mahram qalamimni tishimda tishlab,
Yashabman, ishlarim goh but, goh chala!

Gohi xit qalamim bo‘lmas, o‘tkirlab,
Stolimda qog‘oz yotar za’faron...
Shu tuyg‘u savalab, ko‘ksimni tirnab,
Gohi shom, goh sahar o‘ylarim giryon.

Hordiq bilmas tolga dilni parchalab
Hislar mendan kutar otashday so‘zlar,
Qalbimning tubida qoldimi yaxlab,
Men ko‘r baxsh etmagan nomsiz yulduzlar...

Qancha tavallolar qilmay taqdirdan,
Sochilgan umrimdan bermas bir yilin.
Lek afsus, nadomat achchiq zahridan
Kashf etib bo‘lmaydi ro‘shnolik ilmin.

Silqib-silqib qancha suv bermasin, yer,
Quduq hech jahonda to‘lib tosharmi?
Qalbm, tafakkurim sinchkovlab qazir –
Qalamimni qaynoq qo‘lim tutarmi?

Mulki lak-lak dilni etmasman ayon
Bilasiz, yashadim riyodan olis,
She'riyat kechirsin, kechirsin she'rxon,
Zamona zug'midan bo'lmadim xolis.

Goh tovshim yetmasa sanamang sukut,
Shoyad tark etmasa diydalarni nur,
She'riyat san'ati bo'lmaydi unut,
Bojliman elim-u, yurtga bir umr.

Zavqim, hayda mendan uzlatni yiroq,
Yemirildi gumrohlik yillar maqoli.
Ochunda, har dilda parpirar chiroq,
Istiqlol nuridan hayot safoli...

Ajinlar iz solgan keng peshonamni
Istiqbol hayotbaxsh qo'li silasin,
Qatag'on yillari yutgan jigarlar
Dog'ini tortmoqqa toqat tilasin!

Yillar,
Nodir onlar,
Sevgi,
Hijronim
Dilimni zamzamlab ketmagan uchib...
Bor bo'lsa beshmi, o'n muxlis she'rxonim,
Yozmoq – baxt qalamim uchini o'pib.

HAYOT JILOSI

Yana yilday uzun bo'ldi tun,
Ko'zlarimga kelmadi uyqu.
Turli xayol chulg'ab o'yimni,
O'tday yoqdi boshimni parquv.

To'shagimda kuchsiz va horg'in
To'nib yotdim xayolga botib,
Devordagi gardish palakka
Shu'la tushdi kuyunday oqib.

So'ylamadi yupanchli so'zlar,
Odatdagi do'stlar singari.
Ammo yengil tortib nafasim,
Nazarimda g'am ketdi nari.

Uyga kirgan hayotbaxsh jilo,
Tashga boq, deb qilganday xitob.
Ko'tarilib darchadan boqdim,
Og'ushiga oldi oftob.

Qaradim-u, ko'zimni ortiq
Uzolmadim tirik hayotdan.
Sozim, qalbim, qo'shig'im bilan
Maftun bo'ldim men qayta, boshdan.

Ana, qushlar qanotida nur,
Nur-la o'ynar bargdagi shabnam.
Shu giyohday, ey aziz oftob,
Intilaman sen tomon men ham.

TUHFA

Kimdandir bir dasta gul keldi senga,
Uyingda, dilingda to'y shavqi bu kun.
O'zni sarosima sezding sen nega?
Ko'p edi-ku gullar bundan ham gulgun?

Ajablanding!
Go'yo bosib uzoq yo'l,
Charchagan odamdek gul barglar lohas.
Kim, qancha andisha tog'in kesib ul
Kelmish, bo'lmoq uchun sen-la hamnafas.

Kim o'zi, to'y kuning yo'llab gul salom,
Qutlashga jazm etgan sening baxtingni?
Erkalash istamish benom, bekalom,
O'zdan xabar bermay, sening qalbingni.

Kim bilsin, qay dilda, ko'zlardan pinhon
Nish urib, ochilmay qolgan ishqdir ul,
Quyosh oyning yuzin yoritgansimon,
Sendan bahra olib, sir qolgan ko'ngil.

Lekin dilda balqib, tashakkur, mehr,
Bilmasang qay, kimga uchsang qanotda...
Har dil saqlay olsa bir gulcha sehr,
Sarg'ayish bilmasdi umr hayotda...

* * *

Men o'zimni yomon ko'raman
Zaifligim kelganda hokim.
Men o'zimni yomon ko'raman
To'kar bo'lsa shu his ko'z yoshim.

Men o'zimdan qilaman nafrat
Mayda hislar izmida qolsam.
Quvonchlarim kemirib hasrat,
Pushaymonlar izmida tolsam.

Men o'zimni yomon ko'raman,
Kundan-kunga xurujda bu dard.
Xafa yotib, xasta turaman,
Irodamga yetdi chog'i pand!

Nahot, goh-goh yetgan sitamlar
Ekib ketdi dag'allik manda.
His tizginin boy berar damlar
Nahot edi o'ziga banda.

Kun o'tadi, tunga kirganda
Ruhim, qalbim ezadi pushmon.
O'tgan ishga zaif qolganda
Salovat ham ko'tarsa fig'on –

Chirpinmakdan bo'laman ado,
Keksalikka yog'dirib la'nat.
Kundan-kunga bu dard bedavo,
Kundan ortar o'zimga nafrat,
O, o'zimni yomon ko'raman...

TUN

Tog' ortiga o'tib ketdi kun,
Sekin cho'kdi toza, salqin tun...

Men deraza ochganim chorbog',
Sokin uxlar tun ko'rpasida.
Mayin qo'shiq yoyilar har yon,
Esib o'tgan yel sharpasida.

Suv oqadi allalab tunni,
Hamma uxlar, uyda men uyg'oq.
Parcha qog'oz, kichik bir qalam,
Boshim uzra porlaydi chiroq.

Tunda qancha xayol, qancha kuy,
Men berilib quloq solaman.
So'z topolmay ifodasiga,
Rang axtarib shoshib qolaman.

Sof yel esar... Parvona uchar,
Chiroq atrofida o'grilib,
O'zin urib part bo'ladi-yu,
Stolimga tushadi kelib.

Men yozaman, yulduzlar o'tar,
Har birisi so'ylar bir ertak.
Mana, Hulkar qarshimda chaqnar,
Yorqin tongdan keltirib darak.

Tun o'tadi, yana chorbog'dan
Ko'tarilar sahargi tuman.
Men-chi, asta chiroq so'ndirib,
Otayotgan tongni kutaman.

Ko'zlarimda erib ketdi tun,
Yoyilmoqda yorqin juvon kun...

* * *

Naqadar yer jamoli ajib,
Har soniya suvrati o'zga.
Kezmoq mumkin ovozda oqib,
Tutmoq mumkin havoni ko'zga.

So'zsiz, kuysiz mahliyolikni
Atash mumkin jarangli doston.
Hayot nomli ro'shnolikni
Mo'yqalam-la chizmoqdir oson.

Lekin meni otar bir o'yga,
Har bir rangi oladi ko'zim.
Giyohlari mast etib bo'yga
Qayta maftun sezaman o'zim.

Va ming bora aytgan qo'shiqni,
Takrorlashdan hech qilmayman or.
Takror izhor etib qulluqni
O'lgunimcha kuylayman takror...

MEN BO'LMASAM

«Ne qilaylik?», «Qanday bo'lsa?»,
«Nechuk bo'lur?» –

So'rasangiz, nazdingizda ko'nglim to'lur.
Bolajonlar, bir kun shamday bu jon so'nur,
U chog' kimdan so'roqlaysiz, men bo'lmasam?

Gul emasman, ko'zingizda tursam yashnab,
Chinormasman, tursam yo'lga ko'lka tashlab.
Go'dakmassiz, yursam sizni yo'lga boshlab,
Ne bo'ladi uyingizda men bo'lmasam?

Na iloj bor, bir nasiba bo'ladi kam,
Bu zahmatkash, tinmas qalam oladi dam,
Bir necha vaqt dilingizga to'ladi g'am,
Bir kun kelib uyingizda men bo'lmasam.

Bu qadrdon ishxonamda o'char chiroq,
Asta-sekin do'st-u shogird ketar yiroq.
Uydan-uyga bo'zlab yurar yetim firoq,
Bir kun kelib uyingizda men bo'lmasam.

Goh chehramni tund etganda yer tashvishi,
G'ussa bo'lib bossa kunning qolgan ishi,
Biri u deb, biri bu deb yurgan kishi,
Ne dard ekan bir kun kelib men bo'lmasam?

Jon bag'rimdan uzib sizga bergan hayot,
Goh ko'rganda chehrangizni shodlikka yot,
Yostiq quchib unsiz, pinhon solganim dod
Bilarmisiz uyingizda men bo'lmasam?

Har qarichi ko'z yoshimdan sho'ralangan,
Har niholdan aziz bog'bon so'rog'langan,
Shu bog'bondan juda erta meros qolgan
Bu dargohda ne kayf kezar, men bo'lmasam?

Har g'ishtida bahorimning bir yaprog'i,
Har burchida haroratim dil ardog'i,
Sizga asqab tole to'la hovlim bog'i
Kulgingizdan batang kelsin men bo'lmasam.

ORZUGA AYB YO‘Q

Shu kunlarda qalb qo‘shiqqa tor,
Kunda bitta yozaman she‘r.
Ma‘yusi ham, yorqini ham bor
Tuproq, hayot, yurak bu axir!

Yozganda-ku, unutman ko‘r-kar,
Faqat dilga solaman quloq.
Buzib, yasab, misoli zargar,
Borin to‘qib... nuqta qo‘yiboq.

Bir tinglovchi qolaman izlab
Va orqaga tortar yuragim.
Uyg‘otibmi, chorlabmi, bo‘zlab,
Topib, fikring kelar so‘ragim...

Qalbim qolgan edi bu yerda

*Qalbim qolgan edi, bir chog' bu yerda,
Sizning dilingiz-la jo'nab ketgandim.
Ajdodim, avlodim qiblası - eıda
Qalbimni sog'inib she'rlar bitgandim,
Qani bunda tashlab ketgan u qalbim?*

QALBIM QOLGAN BDI BU YERDA

Qalbim qolgan edi, bir chog' bu yerda,
Sizning dilingiz-la jo'nab ketgandim.
Ajdodim, avlodim qiblası – elda
Qalbimni sog'inib she'rlar bitgandim,
Qani bunda tashlab ketgan u qalbim?

Kezib, soy-u qoya ko'rmagan jondek,
Toqqa tarmashgandim tolib tizlarim,
Sochilgandi shodlik yoqut marjondek,
Lekin tun sel yuvgach kunlik izlarim
Sirqirab chiqqandi tolga tizlarim.

Ammo yana tongda tushgandim yo'lga
Soya ko'tarilmas cho'qqiga dadil.
Qonlarga tushganda olgandim qo'lga
Yurakni konchining fonusi shakl
Shu'laday qolgandi u yerda ham dil.

Esimda, chorlashdi yulduzlarsimon
Chaqmoq va bijildoq bir davra go'dak,
Men bo'lsam aylanib go'dakka shu on
Har biri ko'zidan go'yo boychechak,
Gilosday boqqandi men bergan yurak.

Ne yaqin-yiroqqa yo'ldosh bo'lmadim,
Bu qutlug' umrimning izmida erkin.
Hech yerda hech kimning baxtin yulmadim,
Tuyg'umni izlarga otmadim, lekin
Pisand ham qilmadim rashklilar kekin.

Har yerda dengizga tushgan tomchiday,
Qalbim zarralarga ketdi bo'linib.
Ammo dilga kirgan har do'st sevinchday,
Ilhom, kuch, hayotday jonimga inib,
Yashadim, daryoday to'lib, to'linib.

Qolgan dil izidan yana keldim-u,
Minglarcha nigohlar sehrida goldim.
Har salom, har issiq tabassum, kulgu,
Mavjida u qolgan dilim ko'roldim.

Udumday, merosday qon-la o'tdimi,
Bu behad ko'zlarda mavj urgan mehr?
Zarra-zarra qolgan qalbim o'timi,
Bizni yaqin qilgan muazzam sehr?

Men olgan dillar ham hamon qalbimda
Hayotim bezagi, she'rim jarangi.
Ichgan suvlarimning nami labimda,
Sochlarimda hatto yo'llarning changi.

O'sha o't yoshlikka men sodiq qolib,
Butun xalqqa dilim berib ketaman
So'ng bu gul diyorni qo'msab, sog'inib,
Quyoshday do'stlikni kuylab o'taman.

DO'STLARIM

Naqadarlik og'riydi bag'rim,
O'zni tanho sezaman bukun,
Do'stlarimning sog'inchi, bahri.
Yuragimda ko'tarib to'lqin –

Girdobiga oldi borlig'im,
Barchasini chorlasam yonga.
Suhbatlarga tashna, zorligim
Sig'mayapti yorug' jahonga.

Qalamimning yurishi xitroq
Bo'lsa, sizga intiqlik sezgum.
Fikrim parvozlardan yiroqroq
Qolsa sizni axtarib kezgum.

Va topganda qaynoq bahslarda
Mayli, zaif sezsam o'zni goh.
Dil o't olar, bu otashlarda
Po'lat o'tdan cho'g' olgan siyoq.

Chaqnash bilmay soyada izi,
Yashagandan chaqmoqlik afzal.
Sokinlikni sevmayman o'zi,
O'lsam o'lay, do'stlar jam mahal.

SENI KUYLAYMAN, HAYOT

Yashash aziz hissi tanda kezganda,
Umr ko‘pi kechib, armon dilni ezganda,
Hatto o‘zni xasta, zaif sezganda,
Og‘ir, benaf o‘ydan yurak bezganda
Seni kuylayman, hayot!

Har sahifang o‘qilgich yangi bir kitob,
O‘tmishmi, ertami tug‘ilar har bob –
Yashash va yozishga qilganda xitob,
Sukut xijolatin yengmoq azmida
Seni kuylayman, hayot!

Har fasl bir ajib tarovat to‘ksa,
To‘kin kuz hosili shoxlarni buksa,
Yangi rizq-yomg‘ir, qor tog‘larga cho‘ksa,
Bahor gulin ko‘zga surtmoq azmida
Seni kuylayman, hayot!

Sen o‘zing kun sari o‘sgan farzandim,
Goh chaqnoq shodligim, goh achchiq zardim.
Mehnat zafarlarim, beshifo dardim,
Do‘stdan mehr – maktub kutmoq azmida
Seni kuylamayman, hayot!

Sening o‘zing shirin va tansiq tuhfa,
Har umr baxt shonin yo‘g‘urar supra,
Yo‘g‘irmoq ming taxlit va ming bir turfa;
Bu maktabni qayta o‘tmoq azmida
Seni kuylayman, hayot!

Kuylayman, kuylamoq kun sari mushkul,
Men senman, sen mening borligim butkul.
Yelkamga yuk ortib, qo'limdan tutgil,
Bu baxtni nazmga to'kmoq azmida
Seni kuylayman, hayot!

OLTIN KUZ

Sevaman, oltin kuz, sevaman jondan,
Atlas tabiatli go'zal chog'ingni.
Daraxtlar libosi rango-rang, gulgun,
Ko'zni erkalagan chaman bog'ingni.

Sevaman, yerlarga rangdor yaproqlar,
Yumshoq va rang-barang gilam to'shasa,
Gul terganday terib barg qizaloqlar,
Qushlarday gurpanglab yayrab o'ynasa.

Dalada paxtalar kumushi porlab,
Momiq yuzlarini quyoshga tutsa,
Terimchi chechanlar etaklab, qoplab
Tog'day xirmonlarga keltirib to'ksa –

Men behad sevaman! Yengim shimarib,
Qizlar orqasidan yuraman men ham.
Keng vodiy qo'ynida ko'ksim qabarib,
Yayrayman, nash'aga to'laman bu dam.

Simob to'lqinlari tutib osmonni,
Muttasil yomg'irlar zeriktirsa ham,
Kumush buloqlarning suvlari sokin,
Qushlar inlariga kirib olsa ham.

Men g'amgin boqmayman, ko'nglimda bahor,
Oltin yaproqlarga qarab tolmayman.
Yasan kelinchakday har bir daraxtni
Sevaman! Nigohim uza olmayman.

Bulut chodirini yirtib, mo'ralab,
Chiqsa quyosh, ko'kka bo'laman maftun,
Sevaman nurlarda pati yaltirab,
Oppoq kabutarlar qilsalar o'yin.

To'zoni yuvilgan barglar shamolda,
Rangini ko'z-ko'zlab qilganda huzur,
Hozir tingan yomg'ir tomchilarida,
Oltin yaproqlarda yonib toza nur –

Gavhar marjon kabi yaltirab tursa,
Meni ham o'raydi she'riy hayajon!
Quyoshni qarshilab chiqib ayvonga,
Nurlarga ko'milib yuraman shodon.

Sevaman oltin kuz, sevaman jondan!
Tovusday bezangan daraxt, bog'larni!
Yomg'irli oqshoming, quyoshli tonging,
Xayolga cho'mganim go'zal onlarni!

* * *

«To'rga tashrif!»... deysiz, joy ne gap,
Yurak, fikr, mehr oldida.
Bilasiz-ku, dillar dil talab,
Yurtlar oshar diydor dardida.

Do'st nigohda ko'rsam o'zimni,
Malikaday to'rda sezaman.
Bir oftob silab ko'zimni,
Baxtlar vodiysida kezaman.

Iltilotli dillar taftidan
Ilhom qaynar misoli buloq.
She'riyatning yorqin taxtida
Ko'rinishdan baxt bormi zo'rroq?

OFTOB, SEN BORLIG'IM

Bir shifoxonada dardli tan bilan
Tinmoqchi yurak-la yotaman tanho...

Quvon, yana yorqin tongga yetishding,
Tundan omon chiqqan joning siylar nur.
Quvon, derazangdan salom eshitding,
Juft kabutar sayrar ilk bahorga jo'r.

Yana ko'zlaringda sen bilmagan kun,
Hamma kunlaringdan go'zalday go'yo,
Rangsiz qo'l, yuzingdan o'ynar oftob,
Ko'rganmiding shunday hayotbaxsh ro'yo.

Senga yetgunimcha junjikdi tanim,
Tomirimda qonlar qoldi g'ildirab.
Oftob – mening yorqin, sodiq vatanim,
Ko'zlarimdan sevinch yoshi mildirab –

Boqaman. O'pkamni yayratar havo,
Quyoshim, men sendan olaman shodlik.
Ko'zni qamashtirgich nuring dardingga davo,
Hayot yana go'zal misli ozodlik.

Mana, oppoq xonam shu'laga makon,
Binafsha bo'yiday yayratdi tanim.
Oftob! Sen borlig'im tirik tutgan jon,
Sen yolg'iz manguga tashlab ketarim...

* * *

Tinmay og'riydi boshim,
Ko'z ochishga mador yo'q,
Botdi umr quyoshim,
Dardning buluti quyuq.
Chog'i...

Unmaydi ishim,
O'kinchdan og'rir yurak.
Bu yashash, bu bir turmush,
Unga tob bermoq kerak.

OKEANDA

Okean, kema, qardosh, do'st,
Xurmolarida maymunlar.
Kun dengizda ming-ming ko'z,
Nurday ravshan ko'ngillar.

Tabiat etgan sehr,
Qutulmoqqa yo'q darmon.
Davrada qo'shiq, mehr,
Bir so'zdan sachrar gumon.

Ilhom, kuy boshda yalov,
To'qlinlarda tabassum.
Sen, Vatan o'g'li darrov,
Nedan cho'chib qolding jim?

Kulgu qochdi yuzingdan,
Gumonga bo'ldingmi qul?
Gumon mening izimdan
Qolmas bo'libmanki tul.

Bil, u uying, bolangdan
Olib menga bermaydi.
Bu muhabbat yo'limas,
Dil u kuyga kirmaydi.

Sen, gumon dengizday kuch,
To'qlin bo'lib ot meni.
Tanamda qirg'oqdek kuch,
Yengib chiqaman seni.

Borligimcha qolaman,
Marhumim saqlab omon,
Dillardan joy olaman,
O'zin kemirsin gumon!

SHALOLA

Mehnat bergan oltin shodlikday,
Otilib toshadi shalola.
Shovqini ilhomdan yorliqday,
Yurakda ko'tarar tarona.

Qaynaydi o'zligin yo'qotib,
To'zitar osmonga kumush chang.
Qirg'oqqa to'lqindan tosh otib,
Go'yo u erk uchun qilar jang.

Borliqni tutadi gulduros,
Hammani chulg'aydi ezgulik.
Qishdan muz olganday o'ch, qasos
Hayotbaxsh kuch bo'lib kezgudek.

Bu kuchga tang qolib oftob,
Tashlaydi kamalak yoyini.
Qulaydi shalola sershitob,
Axtarib kanal-u soyini.

Yugurar yashinday, chaqmoqday,
Axtarar kanal, soy, nahrni.
Baxtiyor yoyilar qaymoqday,
Topganda tashnalab bag'rini.

Naq shunday:
Umrni etib bog',
Oqasan kuy-nahrim, ko'krakdan,
Farzandim, she'rginam, bor tezroq,
Makon qur, eng toza yurakda...

* * *

Oqshom edi, bir og'ush oqshom,
Ham dildirab, ham sirqirar dil.
Ko'zlar liq mung, shodlik to'la jom,
Sipqorish ham joiz, to'kmoq ham mushkul.

Har yurakda turfa rang nido,
Har bir so'zning o'z ezgu siri...
Shuncha kuchli, mag'rurlar ham goh,
Bo'lib qolar onlar asiri...

Sipqorilmas jom ko'p hayotda,
Eng ezgusi ko'zlarda yashar.
To'kilsaydi u hamma zotda,
Duv so'kilib ketardi bashar...

* * *

She'r demak – o'jar do'st qalamning izi,
Shoirni boricha etar namoyon:
Ne tariq hayotda otgan ildizi,
Ne tariq qaddini tiklab turgan jon.

Bu shunday bir izki – qalb sollanishi,
Goh dengiz dolg'asi, gohi nasimdir
Goh bayram... Goh g'ussa yallig'lanishi,
Dardlardan tavallud kamyob tizimdir...

Goh g'urbat, dag'allik itargan kunjak,
Goh mushtdek yurakda yashagan jahon.
Gohi uzun o'tmish, sirli kelajak,
Yoshing o'tgan sari o'suvchi armon.

Istar u: mashaqqat, hayratday ko'chsin,
Sahroga yoyilsin soy bo'lib, yayrab.
Oydan shu'la emas, so'ylovchi uchqun,
Dardimga malhami bo'lsin musharraf.

...Hamon parcha-parcha dilni chegalab,
Undan butun qo'shiq to'qimoq orzu...
...Insonga berilur umr chamalab,
Afsus: hukmdamas tosh-u tarozu...

SHAFaq

Shafaq nuri go'zal, deydilar,
Men shafaqqa keldim yuzma-yuz.
Jilvalarim zarhal, deydilar...
Tong misoli tindirmaydi ko'z.

Shafaq nuri olis, deydilar,
Qo'l uzatsam tutar qo'limdan...
Haroratdan xolis, deydilar,
Otash o'sar mening yo'limdan.

Shafaq umri qisqa, deydilar,
Cho'kkan jonday botar ufqqa,
Qoldirgani g'ussa, deydilar...
Mening jonim to'la qo'shiqqa.

Yurak zaif, idrok hukmdor
O'tgan yo'lga boqaman loqayd:
Qancha toshloq, jar, tepa, gulzor
O'tilganin bilmabman ko'p payt.

Faqat bitta o'kinch: qalamga
O'tgan kunlar o'tkazar hukm.
Chap berganday ko'p lazzat menga,
O'tgan qolib, iqbolga yurgum...

Xotiram siniqlari

*Hurriyat, keldingmi - nahotki kelding.
Pinhona sog'indim, pinhona kutdim.
Yomg'irga bag'rini tutgan sahrodek -
Sening nasimingga qalbimni tutdim.*

XOTIRAM SINIQLARI

Hurriyat, keldingmi – nahotki kelding,
Pinhona sog'indim, pinhona kutdim.
Yomg'irga bag'rini tutgan sahrodek –
Sening nasimingga qalbimni tutdim.

Mana, qalb – baxt-u dard to'la dengizim,
Mavjlari shuhratim, hijron, o'kinchim.
Qo'rquv kalxatlari tegib sindirgan –
Yodim siniqlari ostda – cho'kindi.

Yodim siniqlari, qalq, ovoz beray,
Qalqdi, yuragim, chida, ber bardosh.
Qaragin titroqda – hammasi jonli,
Qara, hammasining yuzi qontalash...

Bu onam – Tangrining baxtli onida
Ayri ixlos bilan yaratgani chin.
Qarog'ida mehr shamlari yoniq –
Gullagan o'rikday orasta otin.

Kun toyib, shu'lalar ko'chgach ufqqa,
Sayroqi qushlarning tinganda bazmi,
Onam dilimizni chorlab qo'shiqqa,
Nim-nim sochar edi mumtozlar nazmin.

So'fi Olloyormi, devona Mashrab
Bayozlarin o'pib qo'lga olardi.
Yumushmi, o'yinmi – barini tashlab,
Sehrli olamga kirib borardik.

Rang-u ohanglarni jonga quyganda,
Shu'laga to'lardi butun koinot.

O'zimni sehriga asir tuyganda,
Yurakda yozardi qo'shiq o't qanot.

Yangamga esh bo'lib tikdim palagim,
Qog'ozdan sir tutgan satrimni tepchib,
Gullardi palakda shirin tilagim –
Ko'zimdan yoshlikning nurlarin ichib.

Hovlimiz ziynati jambil, rayhonday,
Otam ta'biricha edim boychechak.
Hali biz sezmagan qora qish aro
Nahot, jonlanmoqda ishq otlig' chechak...

Va hademay sezdik bu qahramonni,
Tig'day tillarida yalay boshladi.
Qadami yetganda har xonadonning –
Quvonchi bujmayib, so'liy boshladi...

... Aka, ko'zingizda otash bor edi,
Aka, joningizda quyosh bor edi,
Sultonlikka loyiq kelbat, layoqat,
Sardorniki yanglig' bardosh bor edi.

Sizni-da qora tun oldilarmikin,
Qo'lingizga kishan soldilarmikin,
Yukinish, yalinchmas – g'ururni ko'rib,
Vahshiy g'azablarda yondilarmikin?!

Aka, jonim akam – jondoshim akam,
Oltmish yil izimga qaytib yig'layin,
Bo'g'zimda tosh bo'lgan yo'qlovlarimni
«Oh»larim eritar – aytib yig'layin.

Singilni «mehrardan bino» deydilar,
Ko'z yoshga yetdimi mehrimning kuchi!
Gunohsiz, jonimning qotillariga
O'q qilib otdimmi nafratim, o'chim?

... Buncha chidam qaydan – po'lat, olovdan,
Metindan yaralgan jonmidi otam...
Otash og'ushidan topib bizga non,
G'amga ham chidamli bo'larkan odam.

Onam qo'llarida mushtday tugunchak,
Tosh shaharni kezar avaxta izlab,
Avaxta nechadir, zor ona necha,
Nechalar yashardi zamonni «siz»lab.

Keksa ko'zlarida mo'ldir va mo'ldir
Qotgan ko'z yoshlarga boqardim hayron.
Bu sokin jussani kemirar ne sir,
Ne bois muttasil dillari vayron...

Kuni bo'yi kezib, bukchayib, tolib,
Keksa bag'rin yerga berib yotardi.
Biz nochor bir-biriga ezilib boqib,
Sukut dengiziga og'ir botardik.

Onam, «suv boshidan loyqa» derdingiz,
Bilmasdik bu gapda haqiqat zuhur,
Muhtasham binoda sirli, yashirin
Asl yigitlarga qazilardi go'r.

Qolganda azoblar iskanjasida,
Ota, bir ko'rmadik ko'zingizda yosh.

Yashab umidlarning pok sajdasida,
Hatto yovingizga otmadingiz tosh.

Va faqat dedingiz: «Soldim Xudoga»,
Bu qirg‘in doyasi xudosizlar-ku.
... Sabr, qanoatdan yaralgan elim,
So‘qir ham o‘ziga so‘qmoq izlar-ku!

Norg‘ul o‘g‘illaring qirildi qushday
Sibirning nur tushmas o‘rmonlarida.
Sen esa yasharding misoli tushda
Turtinib g‘ofillik tumanlarida.

Menmi? Men shu qadar yosh edim hali.
Yoshlik – g‘am – begona biri-biriga.
Qutulmoqqa anduh botqoqlaridan
Osildim muhabbat shodliklariga.

Menmi? Men ishq otlig‘ bir jahon aro
She‘r tinglab, she‘r tizib – she‘rlarda qoldim...
Behishtiy jaranglar – jonimga ora –
O‘zimning baxtimda o‘zim yo‘qoldim.

Baxt qasrimga kirib meni topdi dard,
Urush, yozda yoqqan qor kabi o‘lim.
O‘ttizga yetmayoq sochim qor yalab,
Ko‘z yoshim soyiga to‘kildi gulim.

Onam, donolikda yagona onam,
Isyon ko‘tarishdan bermabsiz saboq,
Ustimga ketma-ket tog‘ qulagan dam
Qoldim yashin urgan polapon siyoq.

Bo'ldi, bas! Jangdan so'ng horg'in sarkarda
Tirik askarlarin tizganday qator –
Men tirik hislarim bir joyga yig'dim
Va kuchli yashashga ayladim qaror.

Yurtni bo'ron bo'lib kezdim bosh-oyoq,
Qabristonlar aro quyunday yurdim,
Eng kichik giyoh ham nazdimda uyg'oq,
Faqat el-elatni sukutda ko'rdim.

Tushlarimda topib akam jasadin,
Otamning yoniga qazitdim qabr.
O'zim yonganimda ruhlar yondi deb
Xokiga suv sepib, tiladim sabr.

Taqdir, taqdir dedim, yashadim uzoq,
Taqdir peshonaga yoziq deyishdi.
Yoziqni devorga urdim-u biroq
Men sindim, qonimdan g'ishtlari pishdi.

Alam. Yomon alam ko'zing ko'r bo'lsa,
Lekin so'qir dillik undan-da dahshat.
Xalq ganjin yulmoqqa cho'zilgan qo'lga
Biz alvon guldasta tutibmiz faqat.

«Yangi hayot» debmiz o'sha kunlarni,
Betalar, benolish yashabmiz ko'p yil.
Bir o'ylab ko'rmabmiz bu yurt hokimin
Labi kulib, nechun rang-ro'yi zahil?!

Toji yo'q podshoday sezdimi o'zin,
Shu'la yoyilmadi bukik dilida?

Qo'lida zarra yo'q ixtiyor, izn,
Bildimi yitardi g'urur elida?!

O'zing berganding-ku, poklik, halollik,
Iymon-u ishonchlar – butun, beillat,
Qilolmas edi-ku shayton dallollik,
Ilm-u hikmatlarga yor edi millat.

... Ey gumbazi gardun, qoldimmi g'ofil,
Ishonch, e'tiqodlar chiqdi puchlarga?!
Suyanib najotlar kutgandik, nahot,
Bizga choh qazigan qora kuchlarga?!

Kim bilsin, savob deb urinishlar ham,
Zamona soziga o'yinmi bari.
Deydilar: Yaratgan eng ulug' hakam,
Hech qachon adashmas tarozulari.

Qay biri vazminroq savobmi – gunoh,
Yashadim-ku riyo, haromdan nari.
Kuyganman. Bosh-oyoq kuyuk jismimning –
Nimasin yoqardi do'zax o'tlari...

Bu dunyoda ko'rgan azob, ko'z yoshlar
Savob posangisin xiyol bosarmi?
Gumrohlik pallasin to'ldirsa toshlar,
Eng baland doriga meni osarmi?

Yoshim ketib-ketib, torday tarangman,
Kapalak sharpasi tegsa, uzilur
Chiday-chiday yupqa tortgan parangman,
Cho'yan bo'lsa ham dil – qulfi buzilur.

Lekin yashayapman, otam va onam
Chayir arqoqlardan to'qishgan chog'i.
Aytilmagan alam, yozilmagan she'r,
Olinmagan qasos – yurak titrog'im.

Boshim – portlovchi dud to'ldirilgan xum,
Portlashin kutardim soniya sari.
Sabrlar to'kildi naq kaftdagi qum –
Yuzim ruhlarida qonli izlari...

Bilmayman, savobmi yo koni gunoh,
Zinhor shakkoklikka yo'ymang tilagim.
Jasadim daryoga tashlang, ruhim pok,
Obi rahmatlarda sovusin tanim...

... Yallig'lanib yotar keksa xotiram
Ichida shu dardlar, tig'li siniqlar...
... Holbuki, nur ichra dala-yu daram,
Holbuki, bog'imda bulbul chah-chahlar...

Hurriyat, keldingmi, nahotki kelding!
Kelar yo'llaringda pinhona toldim.
Mening ota-onam, jon Vatanimda,
Elim taqdirida abadiy qolding...

Kelding-ey, Istiqlol, istiqbol bo'lib,
Qalbinga nasiming bilan yo'l solding.
Sen shu hur nazmga ixtiyor berib,
Men og'ir bulutdek bir yog'ib oldim...

Hurriyat, kelding-ey, al-omon kelding,
Seni qalbim, ko'zim, so'zlarim quchar.

Vaqt yetsa shu xalqda qolar daftarim,
Vaqt yetsa, bu yoqda qolar dardlarim...

Ruhim u yoqlarga qush bo'lib uchar...

O'G'IRLAYMAN QALAMING BIR KUN

«O'g'irlayman qalaming bir kun!»
Hazilingiz ko'chirdi jonim.
Naq yaroqsiz qolarday bugun,
Sirqiradi tole, imonim

O'g'irlamang qalamim bir kun,
Meni etmang soqov va cho'loq.
Taqinchog'im, anjomim to'kin,
Bari qo'lga, ko'zga yaqinroq.

Yotar, olmang qalamim bir kun.

Men Hofizday ulashmayman yurt!
Iste'dodim, qalbim sizlarga.
Yaxshi nomim, baxt-sevinchim but.
Barchasini beray qizlarga.

Yuragimdan uzayin parcha
Va keltirib sham deb tutayin.
Xohish, kohish, izmingiz barcha,
Barchasini ko'zga surtayin –

O'g'irlamang qalamim bir kun.

Gar paxtadan to'lmasa reja
Sochlarimni berayin qo'shib,

Sizga orom bermasa kecha,
Oling mendan! Men bedor jo'shib.

Baxtingizni olay qalamga,
Ochib beray sizga qalbingiz.
Shuhratini yoyay olamga
Mehnatingiz, sevgi, kashfingiz.

O'g'irlamang qalamim bir kun!

Qalam-la men to'qiyman qo'shiq,
U – insonga, elga xizmatim.
Burchin bekam ado etgan yo'q,
Qarzim uzar ikki farzandim.

Farzand mehri va qalamimni
Xudo haqi, qo'ying o'zimga.
Usiz qolsam, o'ldi deb mani
Sekin parda torting yuzimga...

O'g'irlamang qalamim bir kun...

SUQ

O'tgan kunlarimga kelar suq, havasim,
U – mening quyoshday yoshligim.
O'tgan tunlarimga kelar suq, havasim,
U – oydin shodlik, beboshligim.

Dumbullik, jamol ham, bokira xayol ham,
O'ktamlik, erkalik, jasorat.
Sevgidan mastlik ham hijrondan behol dam,
G'aflatdan vayronlik, qanoat.

Dolg'ali tuyg'ular olovli to'liqini,
Xilvatlab yetaklab yurganda,
Qoningning, qalbingning baxtiyor shovqini
Aqlingni kishanlab turganda.

Oftobni xiralab, quyoshday kulgan on,
O'ylagan edikmi, jahonni?
Endi-chi, o'y, ishing, shodliging bor jahon,
Bahorday ne yoqar bu qonni?

* * *

Meni dard yengdimi, yo bitdimi kuch,
Vujud so'kilganday chok-chokdan go'yo,
Tinglayman, o'qiyman, lekin dil bo'm-bo'sh,
Kup-kunduz ko'rganim o'ngimmi, ro'yo?

Qayda parpiraydi g'ayrat, shijoat,
Jo'shqin hayotga jo'r bir juft qanotim?
Iroda, ko'zing och, berma ijozat,
Yastanib o'tmasin qolmish hayotim...

Quyoshni, yashashni, zilzilani ham
Sevib, qo'rqib yengib yashagim kelar,
Axtar yerdan, ko'kdan ilhomni ildam,
Balki men kirmagan yo'llarda yelar?

Inson yuragini topishga qodir
Aqlim, ko'zim toldi bir soz she'rsiz...
... Umrimda yuz bersin mo'jiza sodir,
She'r ber,
 kuch ber menga,
 qolmay shodliksiz...

ILTJO

Dard sahrosin o'ng-u so'liga
Imdod kutib sarbondir nigoh.
Bugun bunda parvona bo'lgan
Emish mumtoz hazrati jarroh.

Tangri bergan chipqonni yormoq
Bandasiga emasdir ravo.
Ko'rasida burch ekan pishmoq,
Xo'p qovrilib bo'lganman ado.

Ne-ne nashtarlarga chidam berganman,
Goho zako tig'i ham larza.
Bo'ronida xo'b sovrilganman,
O'zim o'lib, o'zim tutganman aza.

Hajr chipqonining ko'zin ochmoqqa
Vojib olmoq Tangridan rizo,

O'zi yarlaqasa tong-la u yoqda
Nur bo'lib yog'armish har nohaq jazo.

Begunoh gunohga botganlar ozmi,
Taqdiri jafoga solgan qiynoqlar.
Safosi, jafosi, vafosi bilan
Zindonga tashlangan qalbi qaynoqlar.

Og'riq ko'kraklarda quriganda sut,
Tirik bevalarning yetim farzandi.
Emdilar sut emas, zaharni qult-qult,
Qatag'on yillarning dardi-yu zardin.

Tarixdan qadrli, boqiy tuyg'ular,
Mahbuslar tanida qolib ketgan kuch,
Hali hamon kezar, bilmay uyqular,
Qurbonlar ruhida uyg'oq qolgan o'ch.

Men Haq mehrobining poyiga cho'kib,
To'kib soldim tavallolarim.
Bir kun yig'lab qolar hammadan ham ko'p,
Yetimlikka uvol sho'rlik she'rlarim...

Izlariga qilaman ta'zim,
Qaytaringlar kelgan yo'liga...
... Bu yog'iga toparman to'zim,
Bermang meni jarroh qo'liga.

* * *

Men dengizning labida turdim,
Dengiz bo'lib chayqaldi yurak,
Men dengizning labida turdim,
Unut o'zim, unut tevarak.

Quyosh sochib qizil chechagin,
Yonib yotar to'liqlar lov-lov...
Lekin yig'ganini shafaq etagin
Nazarimda, ko'rmadi birov...

Haligina ipakday him-him
Alvon to'liqin eshilgan edi...
Hijron azmi – gulgun ko'ylagim
Xuddi shunday eshilgan edi...

Olov to'liqin tunnning ichida,
Qolib ma'yus chayqalar dengiz...
Musibatning zang ilgichida
Gulgun ko'ylak osig'liq hanuz...

TUNGI GULXANLAR

Biz kunduz oshig'i ekanmiz asli,
Tunni sevamiz deb yozamiz qo'shiq.
Tog'lar etagida bo'ldim yoz fasli,
Har salqin parchasi ming sirga to'liq.

Men sir-u sehrni bilmas ojiza,
Jodugar domiga tushganday bo'ldim.
Tog'liqning chaqnagan yulduzi ora,
Yoniqman degan men, bir yo'la so'ndim...

To'lin oy samoning quluni misol
Sallona-sallona bulut-la o'ynar,
Etakda cho'ponlar qurgani gulxan
Tillari yellar-la chirmashib o'rlar.

Yelning mayin kuyin qoldimmi ilg'ab,
Toshlarning bag'rida tug'ilar chashma...
... Qalbimni injitib dard, orzu yig'lab,
Ajib og'riq hislar qildi karashma...

YILLAR

Kechang ortga,
Ertang oldinga tortar,
Qushlar barg uzganday umringdan uzib.
Fikring parmalasa yorilar toshlar,
Lekin yillar yo'lin bo'larmi buzib?

Yo'q, buzib bo'lmaydi ketar yo'llarni!
Bekat qurib tashla, gar qodir esang.
Kim bo'lding?
Ne qilding?
Tortiq bo'larli
Bormi kelurlarga arzirli tuhfang?

Bir kimga boshpana,
Bir kimga ko'prik,
Yo ruhni yuksaltar biron so'z aytding?
Ko'z bo'lolmadingmi,
Bo'ldingmi kiprik,
Yo bir aymog'ingni yerga qaratding?..

...Sarhisob chogʻimas,
Maslak bir talay.
Uzun umr ato qilgan toleim.
Jahonda oʻq tovshin oʻchganin bilmay,
Dunyodan tinchgina koʻz yumadi kim?

Hamma chegarani surib nariga
Bitta mintaqada yashar Yer, fazo.
Sen koʻrmagan el-u yurt har dardiga
Tinglaysan dilingdan bir aks sado.

Yerda hayot bitta,
Ammo ming taqdir,
Barin koʻtarmogʻi vojib shu bir Yer.
Vojibdir charaqlab turmogʻi oftob.

Hayot kundan-kunga shirin,
Lek mushkul,
Sening koʻzing oʻtkir,
Zamon ham shaffof.
Bilging,
Qilging zarur ish salmogʻi zil,
Tortmoqqa asablar berarmikan tob?..

Gurkiroq oʻsmamga qish qor otganda,
Sevgan daftar birdan qolganda tugab,
Yarashiq koʻylagim yupqa tortganda,
Erka doʻst qoʻqqisdan ketganda joʻnab.

Qalbim,
Vujudimni qamrab iztirob
Notavon achinish quchganda tanni,

Bilmabman:

Ne ekan gulni ardoqlab –
Parvona kapalak olib ketgani?!

Bilsam:

Ko'p ulushin boy bermish umr:
Yillar aldab, nimlab olib ketibdi.
Isyonkor
Dumbul ruh o'rniga
Sabr,
Matonat,
Ishq,
Mehnat so'zin bitibdi...

XAYR ENDI

1

Xayr endi, vidoga chog' yetdi muddat,
Nazdimda qolmadi oldinda yo'llar.
Qolgani yashindek shoshqin, tez sur'at,
Muallaq qotadi uzatig qo'llar...
Orzular bo'lmasin oftobday yorqin,
Gulbargdan chiralgan kabi uzilur.
Yashash qancha shirin bo'lmasin, lekin
Yumulish istamay ko'zlar suzilur.

Na sevgi, na nafrat, na quvonch, azob...
Ne dod, keksa ajal abad ogohda.
Yukli tevasimon tong-la chorrohd
Gangib qolsam, Egam,
sadqa et najot...

2

Xayr endi, tabiat, to'rt dunyo husn,
Qulluq, uzoq yillar yashadik inoq.
Qishingda oq ko'rking sehrlab hissim,
Saratoning tuyg'um yoqdi qaynoqroq...

Sening o'zing tanho mumtoz bir kitob,
Raso va noraso darsing o'qidim.
Bu tun borlig'im-la quchdim-u bob-bob,
Og'riqdan tavallud she'rlar to'qidim...

Bandaman, ey Tangrim, kashfi tabiat,
~~Axir~~ bir kun so'nar ko'zlarimda nur.
Kalimaga zaif qolganda qudrat,
Senga so'nggi sajdami –
umrim to'kilur...

Intilaman qalb bilan qalbga

*Endi yel bo'shligida kezar darbadar,
Tanko qurbonining qaqshashin izlab...
Bilaman, daraxtday qulasam agar
Mening hayot bog'im qolmas huvillab.*

DARAXT

Bir daraxt turardi yo'l chekkasida,
Shamol urar edi uni muttasil.
Avval ko'k, so'ng za'far-xazon tusida,
Ko'rkini yo'qotdi... hamon urar yel.

Qurg'adi, bukchaydi kurashda tanho,
Zilol qonlaridan qolmadi zarra.
Shamol, shamol savab qo'ymadi ammo
Ildiz-la yiqildi oxir bir zarbdan.

Endi yel bo'shliqda kezar darbadar,
Tanho qurbonining qaqshashin izlab...
Bilaman, daraxtday qulasam agar
Mening hayot bog'im qolmas huvillab.

YO'LDA

Yo'l, qishloq, shaharlar, dengizlar orti,
Goh yerda, goh ko'kda, goh suvda yo'lim.
Quroqday turli yer, inson hayoti,
Turlicha o'y, kurash, turlicha qo'nim.

Hamrohim: intilish, qo'shiq va mehr,
Quyosh yo yersimon yo'ldaman har dam.
Hatto, tun uyquga etganda asir
Ertaga eltadi to'shak-kemam ham.

Vaqtni kishanlashga hamon men ojiz,
Tuprog'im va umrim uzra eltar yo'l.
Ne yozsam tub-tubdan hayotga doir,
Insoniy qalbimning tebranishi ul.

O'TLI TOMCHI

O'tli tomchi, sho'r tomchi, seni
Nega inson ko'z yoshi atar?
Qalb o'rtangach qo'rg'oshin seli
Emasmikan oqqan shashqator?

O'tli tomchi, sho'r tomchi seli,
Sen yuzlardan irmoq ochasan.
O'zimdan ham yashirin sirni
Raqibimga yelday sochasan.

Peshonamga yoziq taqdirni
Chiqarasan ko'zimdan siqib.
Cho'ng irodam qurgan qasrni
Jahongirday berahm yiqib.

Go'yo shamgin*, go'yo yalang'och,
Shon-shuhratim yengib tashlaysan.
Yo'q dushmanim bir dam etib shod,
Do'stlarimning dilin g'ashlaysan.

Chiq, so'ng tomchi, yuzdan sidirib
Men orqangdan otay qora tosh.
O'z haqqim-la ko'ksimni kerib,
Ko'z yoshga ham boqayin beyosh...

*Shamgin – yuzi shuvut ma'nosida.

* * *

Umr o'tmakda... O'kinchdan yo'q iz,
Qalb mehnatga, qalamga chanqoq.
Goh baxtsizlik yutar baxtimiz,
Lekin hayot dilbardir har chog'.

Yayratganda yayradim xushbaxt,
Singanim yo'q chalsa-da bo'ron.
Garchand men bir kam hosil daraxt,
Ne'matimda tirikdir his, jon.

Yetsa deya kuyim do'st, elga
Yonar izlash o'tida qalam.
Zahmatkashni olganda tilga,
Eslasangiz zora meni ham!

O'YLAR

Yillarim bu – shoshib, shoshirgan.
Ulkan ulush orqada qolmish.
Yo boy bergan baxtim yashirgan,
Yo'llar meni shu ko'yga solmish?

Yo men ko'chib yetmagan hayot
Ona kabi eslatar burchim.
Serob qilmay bitgan bir buloq
Kabi bitdi yo qalbdagi kuchim?

Igni bilan men qazib quduq,
O'sha chashma ko'zin ochaman,
Kor qilmasa qalbidagi o't,
Sochim yoqib uchqun sochaman.

Otam boshi misol oq tog‘dan,
Otqin suvdan yulaman qudrat.
Bu kun kanalga zor tuproqdan,
Tashnalikni olaman pudrat.

Zangor ko‘kni birdan sipqarib,
Yerni kunga tutaman kaftda.
Oyga fazo ilmin sig‘dirib,
Nevaramdek olaman kiftga.

Xalq taqdirin bir jilg‘asiday
Har insondan tilayman bahra.
Suv unutgan qum zarrasiday,
Umrin sohib, o‘kinmay qatra.

Havo kesib, charchagan qushday,
Qo‘nib, ko‘chib kezugum Vatanim
Va mehnatdan naq ipakqurtday,
To‘xtamasman, tinmasa qalbim...

O‘ZIMNI

Nega jimib qolding, xasta mung‘ayib,
O‘zingni urasan yakkash to‘shakka.
Nega, kelib-kelib endi, naq g‘arib,
Kurashda yengmoqchi bo‘lasan yakka?

Qani zukko xislat – iroda, g‘urur,
Do‘l, bo‘ron, hijronlar o‘ta kulgan kuch.
Qani o‘t bulog‘i, ko‘zingdagi nur,
Ziqlik, xafaqonlik qaydan keldi duch?

Yillar o'tgan bo'lsa, undan nariga,
Kimda muqim qolmish o'n sakkiz yoshi.
Katta taqdiringda o'tgan kunlarga
Betakror zeb bergan hayot naqqoshi.

Uzoq yo'lda kim ham qolmaydi tolib,
Bir dam do'st qatida hordiq chiqargin.
Mehrigacha cho'zilgan dil bo'lsa olib,
Eng yorqin yo'llarga solib yuborgin.

Kel, kuysiz yurakka qo'shiq bag'ishlab,
Kulgisiz lablarga o'rgat tabassum.
Baxting soch, dard bo'lsa tishingga tishlab,
Yenga olsang yeng-u bo'lma hech taslim.

Faqat seni toshday tortgan kunjakdan,
Qalamingga muhtoj dunyoga otil,
E hakim! Davo top, toshdan, chechakdan,
Xudomi, tabiat barin et xijil.

Bor vujudi hayot, iltijo bu jon
Sendan ishlariga tilaydi umr.
Atommi, jonvormi yo bo'm-bo'sh osmon
Changalidan unga bir shifo undir...

Sen o'zing jim yotma, bu keng dunyoda
Hali ko'rar shodlik, qilar ishing ko'p.
Qit'adan qit'aga kezding piyoda,
Xotirang qudug'in qazish kerak xo'p.

Demak yashash kerak, lanjlikni unut,
Daryo kabi uyg'oq hayotga otil.
Eng nodir qo'shig'ing zar baridan tut,
U menda! – deb chorlar oldda qancha yil.

* * *

Uchib ketdi polapon qushi,
Uya bo‘m-bo‘sh qoldi qorayib.
Par ostida sirqirar to‘shi,
Ko‘z oldida dunyo torayib.

Mung-la so‘roq tashlar har taraf,
Mag‘rur boshi botdi bo‘yniga.
Chag‘alari juft qanot bog‘lab,
Sho‘ng‘idi keng hayot qo‘yniga.

Yutmoq bo‘lib uya huvillar,
Chag‘alari o‘rnin silar to‘shlari,
Yellar chag‘-chug‘iday tuyilar,
Quvonch berib siylar tushlari.

* * *

Goh-goh bir daqiqa tark etmas xayol,
Eski bozordagi suronday o‘ylar.
Birining baridan tutdimi xiyol,
O‘zgasi shag‘alday og‘ir quyilar.

Oxirin kutishdan quriydi tinkam
Va dilginam uzra tushadi xarsang...
Shukur, dunyo ichra yashamadim kam,
Va hech dard, hech jumboq etolmadi tang...

* * *

O, muhabbat, ko'rsat qiyofang,
Bisotingda xanjarmi, yo may?
Goh qalblarni yayratib cheksiz,
Goh jarohat solasan qiymay...

* * *

Kimki ayol diliga hokim,
Idrokidan sezadi ustun.
U olmagan cho'qqi yo'q, neki,
Ayol o'zi cho'qqidir bu kun.

* * *

Men ishq edim,
Ishqdan mastdim bearmon,
O'ttizga yetmay bir zarbdan uyg'ondim.
Keyin oltingugurt olovisimon,
Ko'rinmay hijronning dog'ida yondim...

* * *

Faqat mehr-u vafo qilganmiz ato,
Pokiza hislarga farzand bu o'g'il,
Kelinim! Eng go'zal, munis, musaffo
Tuyg'ular hammasin senga bersin ul.

* * *

O'lgach, yonginangda qolsam bir umr:
O'ttiz yosh, soch yoyiq, ko'zlarim giryon...
Juft ko'rsa zurriyot, bulut, she'rxon, nur,
Qadam yetganicha ketsak ikkovlon...

* * *

Bolaning har dardi – tanning og'rig'i,
Unga tikan kirsas og'rig'i sanda.
Oh, onam! Ayting-chi, ona borlig'i
Xuddi shundaymidi yaralgan ondan?

MENING TONGIM

Ona tuproq oromda yotar
Olib tungi rizqi-qudratni.
Mening tongim qalbmida otar,
O'ydin, ko'zdan haydab zulmatni.

Tundan tongni uzib olaman,
Katta bo'lsin deb ishli kunim.
Qog'oz uzra sahar yoyaman,
Bag'ishlayman umriga qo'nim:

Oy qoldirgan momiq izlarni,
Ko'chiraman she'rim satriga.
Isitmovchi sho'x yulduzlarni
Payvandlayman yerning taftiga.

Olov chehra qizlar qatida
Baxt to'qishga beraman farmon.
Toki yashab inson vaqtida,
Quyoshga tik boqsin bizsimon.

Mening tongim boshlanar tundan.
Kuzataman g'uncha kulishin.
Tog' ortida boshlanar kundan
Yaproqlarda shabnam so'nishin.

Uzoq-yaqin derazalarda
Birin-ketin yonadi chiroq.
Shoshqin qadam, kuy, pardalarda
Yangi tongga kiradi tuproq.

Tundan yulgan tongim:
Goh bir she'r,
Goh o'qilgan bir kitob bo'lur,
Goh umrning o'tgan behosil
Sahfasiga bo'm-bo'sh bob bo'lur...

MEN O'TGAN UMRGA

Hayot kitobimni bexos varaqlab,
Men o'tgan umrga achinmay qo'ydim.
Tabassum o'rnida kuldim charaqlab,
Suyish kerak bo'lsa – telbacha suydim.

Kiyganim ipakmi,
chitmi yo kimxob,
Yurak boyligidan qilmabsan parvo.

Meni og‘ushlagan hayot naq oftob,
Yangi qo‘shiq talab bunda har saboh.

Men o‘tgan umrga achinmay qo‘ydim,
Hech kimda ko‘rmayin umrimga o‘xshash:
Suydim,
Erkalandim,
Ayrildim,
Kuydim,
Izzat nima bildim,
Shu-da bir yashash!

ORADA SAHIFA QOLIBDI BO‘M-BO‘SH

Yozardim..
Asab-u fikrim savalab,
Varaqlabman nafis daftarim dag‘al.
Bo‘sh sahifa qolmish,
Qalb tubin kavlab,
Timdalaydi endi axtarib g‘azal.

O‘rtada sahifa qolibdi bo‘m-bo‘sh,
Naq yoshlik – keksalik ufqlari ora.
Aro yo‘l – go‘yoki jarohatli to‘sh,
Goh bitib, ochilib turguvchi yara.

Aro yo‘l... Men o‘tgan hayotning mo‘li,
O‘chli mehnatlarning yorqin dovrug‘i,
Eng jonli kuylarning to‘qilgan yo‘li,
Yetim muhabbatning o‘chmagan cho‘g‘i.

Aro yo'l...

Bir jonning ming bir toifa

To'kislik,

O'ksiklik,

Kibriga shohid.

Ko'z yosh chaqnasa ham, she'ri tojida

Tole shotisida chopmoqqa xohish.

Aro yo'l...

Qalbidan yulingan bir baxt,

Vayron bo'shlig'ida o'chmagan olov.

Qayta bir hokimga buyuraman taxt,

Arzon havaslar-u,

hirs-u irsga yov.

O'zgalar baxtidan sevinchi toshgan,

Insonlar qalbida ko'targan ko'kka,

Sha'ni sarhadlardan oshkora oshgan

Butun borlig'i-la baxshida yurtga...

Tabiatda bo'shliq bo'lmaganiday,

Umrimda bir benaf yo'qdir aro yo'l,

Quduq hech jahonda to'lmaganiday,

Aslo tugamasin menga aro yo'l...

BO‘RON QUCHOG‘IDA

Bo‘ron quchog‘ida qoldim bir oqshom,
Tabiat va qalbim ichra to‘polon.
Naq ilk bor may to‘la sipqarganday jom,
Bir qanotim orom,
Bittasi tug‘yon.

To‘lqinga tashlangan kemaday qalqib,
Qudratli, mehrli qirg‘oq izlayman.
Bo‘ronni qo‘zg‘atgan boisni olqib,
Borlig‘im yulqigan qo‘lni sizlayman:

Oling, oyoqlarim yerga tegizmay,
Qayoqqa uchsangiz, shu yoqqa uchay.
Qalbim, xayolimdan qulochlar yasab,
Hech kim qucholmagan chaqmoqni quchay.

Uning parchalovchi mudhish o‘tidan
Xayoldan ham ezgu yaratay qo‘shiq.
Yashin daraxtining olov husnidan
Yerning lablariga sochilsin uchiq...

Qani, avjga ko‘tar bor jazavangni,
Yuz tomondan silta izg‘iriq qamching.
Tanam bo‘ylab hayda o‘t aravangni,
Do‘l bo‘lib yog‘ilsin hayotbaxsh tomching.

Yulqi va tortqila!
Bosh boshlarimdan,
Bilay yana yetar nelarga kuchim.
Baxt yonlab o‘tgan u gul yoshlarimdan
Qoldimikan hech ne, aziz o‘quvchim?

O'ltiribman bo'ron ichra serviqor,
Men suyangan tokning sirqirar zangi.
Ikkimizda bir xil po'lat chidam bor:
Iztirob mevasi,
Shodlikning rangi!

Bo'ronsiz yurak-la o'lardim karaxt,
Bo'ronsiz tabiat ko'ki yashinsiz.
Nasib bo'lmaganda she'riyatday baxt,
Qashshoq o'tar edim yiroq, yaqinsiz.

KELAJAK...

Kelajak!
Bir umr ko'zimda turasan,
Men sening baringni tutganda,
Tong kabi yasharib, orzuni quchganda,
Ertaga chorlaysan charog'on
Ko'rsatib xayolning oq chaqnoq silsila tog'lig'in!

Ertalar!
Ertalar sanog'in so'ngi yo'q,
Ertalar.
Ertalar har biri shoh qo'shiq,
Entikib dovonlar oshmoqqa yuraman,
Chiqaman,
Tushaman,
Boraman bir yechmay istakning chorig'in.

Kelajak!
Sen esa zamin-u quyoshday yo'ldasan beto'xtov!

Kelaring – borlig'i sir, orzu,
Tabiat o'zi ham,
Donish ham,
Johil ham qo'yolmas unga g'ov.

Bilmaymiz:
Qo'yning-u qo'njingda
Na siyoq tuhfarlar bo'lajak,
Kim umrin eng sinchkov mezoni – tarozu
Pallasin qay biri ne siyoq to'lajak.
Sen jamol ochasan:
Har kun bir sabohday.

Yurtimning,
Xalqimning eng mumtoz iqboli singari.
Kechmishim yolg'iz bir alifbo – saboqday,
Sen esang men tinmay uqib ham o'qigum,
Kuch yetsa atlasday qo'shiqlar to'qigum.

Ko'p gulshan,
Ko'p ulkan,
Ko'p jozib bir dunyo, –
Bundayin aks etgan na Farhod ko'zgusi!
U – bizning bugungi kunimiz.
Erta-chi?
Ertamiz na xayol, na ro'yo,
Bugundan ko'rkam u,
Qon-qardosh ellarning do'stligi qurgusi!

Kelajak!
Sen ohu singari imlashdan,
Insonlar orzusini onaday tinglashdan

Tinmagan siynaday oq maydon.
Biz – bugun kishisi!

Kelajak – ertamiz,
Ko'kka ilk yo'l solgan avlodli yerdamiz.
Zamon-chi?
Yaratish dardi-yu shavqi ham,
Dil kabi parvozli, ardog'li sha'n zamon.

Kelajak,
Sen tomon yurganim,
Qalamni surganim,
Ko'rganim sari sen ketasan yugurib
Va so'ngsiz yo'lingdan men terib olajak
Mevaning sarasi qoladi to'kilib:
Yenglaring qatida,
Ro'moling uchida,
Qanoting patida,
Jahonday beqiyos dasturxon ichida
Ketadi hech bitmas tilaklar tugilib.

Chaqmoqday cho'rt kesib yo'lingni to'sganlar,
Shiddat-u mehnatdan mujdalar yugurib,
Yashinday yarqirab oldinga o'tganlar,
Qo'lingdan tushib.
Dovonlar o'tishib
Fazoga uchganlar avlodi bo'lsam ham,
O'kinchim bitmaydi,
Eng uchqur ilhomlar qanoti – xayolda uchsam
ham
Quchoqqa olishga.
Qo'shiqqa solishga damlarim yetmaydi!

Kelajak!

Qo'llarim yetmasa-yetmasin,

Kuylarim bitmasa hech qachon bitmasin!

Kelarlar qo'li-la bitilur!

Men chiqqan cho'qqidan parvozga chiqqanlar

Sendan ham sur'atli,

Bizdan ham jur'atli

Silsilang oshganlar yetajak,

Hech asr bitmagan eng yorqin,

Eng yaqin qo'shiqlar bitajak!

Men esam shu kuyni naq o'zim bitganday,

Kelajak ming yillar o'rkachin o'tkanday

Quvonarman!

Qaytadan dilimda,

Chehramda yoshlikning,

Zamonga eshlikning, shodligi barq urib ketajak!

BOLAKAY

Ko'zlaringda chuqur o'y,
Hayronlikmi, iztirob?
Kundan-kunga cho'zib bo'y
Nega izlaysan javob?

Murg'ak fikring yetolmas
Bu dunyo o'yiniga.
Sevib, otdilar paqqos,
Seni taqdir qo'yniga.

Hayoting ikki ora
Talashligin bilmaysan.
Sog'inchdan diling pora,
Lekin oshkor qilmaysan.

Go'daklikdan chiqmasdan
Ulg'aytdilar umringni.
Jonlariga suqmasdan
So'ndirdilar kulgingni.

Tolxivichday jussangda
Qayerdan tog'day toqat?
Ayt-chi, pinhon g'ussangdan
Olib bo'larmi faqat?

O'ylasam ko'zdan javdir
Oqadi yoshim seli.
Bu – sen to'kmasga qodir
Sog'inch hissi shekilli...

Borlig'im bo'lib yurak
Boshginangni silayman.
Hech darz ketmas, bo'linmas,
Yaxlit taqdir tilayman...

YANGI YERLAR

Yangi yerlar kutar yangi qo'llarni,
Jon tilar hayotga kirib kelgali.
Yangi yerlar kutar yangi yo'llarni,
Bahorday ming turfa libos kiygali.

Yangi yerlar kutar qadim yerlarday
Insondan sevinch-u, zahmat-u, ne'mat.
Qaddin ko'tarmak-chun jasur erlarday
Iltijo qiladi:
«Biz ham beminnat.

Sizning zamon ajib, inson-sehrgar,
Rejangiz yer qolib, o'rlaydi ko'kka.
Bizning yoqqa dil-la tashlangiz nazar,
Sizning orzularga biz shay ko'makka.

Tuproqmiz, unutmiz naq nokerakday,
Simobrang suv kirsin jon-qonimizga,
Tug'ilmayin nobud bo'lgan go'dakday
Qolmaylik, qon bo'ling tomirimizga.

Qachongacha o'tar naridan bahor,
Qachongacha quyosh shu'lasini benaf?
Na yomg'ir va na qor keladi bakor,
Odamlar, bu dog'ni bizdan eting daf!

Taqir ko'ksimizni ag'daring chok-chok,
Hosil urug'ini soching bag'riga.
Cho'l atalgan bizda ishqday jonli, pok
Don, paxta qulf ursin to'lib sehrga.

Yuksak minbarlardan ayblang va maqtang,
Hosilmi, husnmi, bo'laylik bir bahs.
Bizning qo'ynimiz ham mehrga mahtal,
Ochilmoq, sochilmoq, yayramoq havas.

Qancha boylik mudroq bizning bag'rida,
Hali ishq bilmagan qizday bir bokiramiz.
Kiring jonimizga, ne borki bizda
Ayolday borimiz hadya etamiz».

Yangi yerlar kutar kuchli qo'llarni,
Bizning dehqon qo'lda obod bo'lgali.
Yangi yerlar kutar ravon yo'llarni,
Hosil karvonlari tinmay yurgali.

BILGIM KELADI

Qarshimda,
Yonimda,
Atrofda odam,
Birini o'zgaga o'xshatolmayman.
Har biri, bilaman, butun bir olam,
Bu olamga nurday yo'l topolmayman.

Bir umr urindim qalbga kirmoqqa,
Orzu-havasidan olmoq-chun shodlik.
Lab qo'yib ichganday tiniq irmoqqa
Singisam hayotga suvdek, havodek.

Qoni zarrasida, tomirida yurib,
Yuragin urishin to'lqinin bilsam.
Dilin har zarbidan she'r yo'g'irib,
O'zini o'ziga namoyish qilsam.

Orzu miqyosini,
Dil haroratin,
Aytmoqqa tortingan so‘zini topsam,
O‘rgatsam izhorga ishq-muhabbatin,
Jarohati uzra malhamday yotsam.

Bilgim keladi,
Ha, bilgim keladi...
Kim intiq, kim istar mendan fidolik,
Bir jon-ku, ming bo‘lsa – ayasam o‘lay,
Axir shular bilan umrim safolik,
Qanday jonmas, judo safodan bo‘lay.

Men bilgim keladi erkak yuragin
Ayol bir qarashi etarmi chil-chil?
Tog‘day ko‘tararmi sevgi ko‘kragin,
Hijron olovidan qancha yonar dil?

Ayol qalbi esa go‘yo kaftimda:
Bir xamirdan yasar ustamiz – hayot.
Taqdirini butun nihol kiftimda
Olib chiqqanimdan qarib qoldim bot...

KECHIR, YOSHLIK

Chaqmoq chaqib o'tgachgina o'ylaymiz,
Chaqnog'ini izlab topmayin.
Yoshlikda tushni ham o'ngga yo'yamiz,
Kunlar etagidan tortmayin.

O'tdi yoshlik mendan bir shavq ko'rmayin,
Do'llar urgan binafshasifat.
Qizg'angandan rizqin qistab so'rmayin,
Atab ketdi meni beshafqat.

Kechir, yoshlik, o'zing eding buyukroq,
Nozik qo'lim tuta olmadi.
Yoniq vulqon eding, nuri quyuqroq,
Oq ko'ksimga sig'a qolmadi.

Tortqilab olganda siltovdan zarba
Jarohati hamon bedavo.
Hamon vujudimda zarrama-zarra
Yotar chekib tovushsiz navo.

Kechir meni, yoshlik! Senga munosib,
Chaqnab va chaqnatib yurmadim.
Tuyg'u to'fonlarin idrok-la bosib,
Portlashga bir zamon qo'ymadim.

So'ngra, so'ngra so'ngan vulqonday sokin
Qo'ydim seni bevaqt keksartib.
O'tgich havaslarga muk tushib lokin
Tahqirlarda bo'lmas qizartib.

Lekin bilsang o'tdim o'zim senga zor,
G'uncha qolding bir bor ko'rk ochib,

Bahoringa yog'gach hech erimas qor,
Gulday she'r yozmadim atirlar sochib..

TUNNI SEVMAY QO'YDIM...

Tunni sevmay qo'ydim,
Bir sirni tuydim.
Har tun uzib ketar umrimdan bir kun.
Tomchi toma-toma ko'l bo'lgandek lim,
Olib ketishi rost umrimni butun.

Sevmay qo'ydim tunni,
Sevmayman tunni.
Butun vujud bo'lib kunni kutaman.
Nafis shaftolining guliday nurli –
Shaffof nafasiga yuzim tutaman.

Bu nafas – go'dakday uyg'ongan maysa,
Bu – kuzda mast-alast chayqalgan bug'doy.
Bu – quyosh, ufqda xiyol jilmaysa,
Oltin zamzamada jilvalangan soy.

Bu – orzu singari cheksiz vodiya
Hokimi mutlaqday chiqqan har dehqon.
Hosil falsafasin yetib domiga
Tuproqni oltinga aylantirgich jon.

Men tongni sevaman,
Tongdagi o'ylar
Meni odamlarga ketadi boshlab.
Yaratishga to'la men tushar yo'llar,
Dala, qirni quchsam, qulochim tashlab,

Ko'ksim yayrab ketar ko'lning sathiday,
Undan qo'shiq uchar oq kabutarday.

Tonggi yer nafasini to'ymay ichaman,
O'ttiz yoshli juvon shaydo diliday
Xayol yetgan yerni kezib, kechaman.

Tong otmoqda, shoshil,
Axtarma kavshing.
Daftaring topmasang,
Diling ochib bor:
Tong – sening shodlikka tiqmachiq kashfing,
Yana bir nabira – issiq kaftga ol!

TONG

Mendan boshlanadi uyda uyg'onish,
Zero, uyqu nima bilmagan jonman,
Menga juda mushkul yashashdan qonish,
Safardan bir nafas tinmas karvonman.

Tong suvratini chizmoq bo'laman hamon,
Yurak to'liqiniga yetmaydi ranglar.
Tabiat naq shu kun tug'ilgansimon
Har gal hamma yoqda yangi jaranglar...

Ajab!
To'p-to'p...
Bu ne mo'jiza, ro'yo,
Tomirlarda sezdim bahorgi irmoq.
Hayot ibtidosi kabi bu sado
Nahot bo'ldi tandan charchovni quvmoq?

O'girilib qarayman;
Ma'sum mo'jiza:
Bu – mening nabiram!
Boshlabdi qadam.
Misli sho'x ayiqcha, polapon, jo'ja –
Ovdir-dovdir yo'lni boshlarkan odam.

Lapanglab odimlar... borlig'i jur'at,
Naq pag'a bulutga tushar oyoqlar.
Murg'ak, mushtday jonda bor hayot, qudrat,
Tong rangda shaftoli, momiq yonoqlar.

Og'zi, ko'zlariday ochiq keng quloch,
Nabiram qadamlar!
Yosh dorbozsimon.
Langarday yelpiydi ikki qo'lini.
Asr! Qopqalaring borligicha och,
Bu kekxa zaminda yana bir Inson
Tong bilan boshlabdi buyuk Yo'lini.

Bilmayman!
Bu notinch ona jahonda
Shu tong yo'lga kirdi ne son-ming go'dak?
Kimningdir ilk yo'li yo'qoldi qonda,
Yot, izg'iq, mudhish o'q etdi juvonmarg?

Mening nabiram ham kekxa dunyo-la
Tillashmoqni boshlar qushday hijjalab.
Go'dak, tong – ibtido asl ma'no-la,
Bizlardan himoya, farosat talab...

UZUGIM SIRILIB TUSHDI...

Yo Rabbiy!

Uzugim sirg'alib tushdi,
Ingichka tortdimi, shuncha, barmoqlar?
Qalbimning tubida nedur uvishdi,
To'lqinsiz qoldimi tanda irmoqlar?

Zeb-u ziynatlarga o'ch bo'lmadim hech,
Ziynat bildim faqat zamon, sozimni.
Sozni na kunduz, na tunda qo'ydim tinch,
Yelkasiga ortib quvonch, rozimni...

Uzuk qalamimdan edi yaqinroq,
Dilim va barmoqdar siriga mahram.
Huzur, iztirobdan tushganda titroq
O'sha edi chaqnab, mo'ltiragan ham...

Endi barmog'imni etib ketdi tark,
Bir chog' tuhfa etgan qo'llar singari.
Garchand u emasdir sevgi kirgan ark,
Ketishi ham emas to'lqin tingani.

O'rta barmog'imga olaman taqib,
Tabiatdan ustun menda ixtiyor!
Endi bu barmoqdar ne kuchdan qalqib,
Noziklashar nedan, bilmog'im darkor...

O, IJOD

O, ijod, dardginam,
Sen mening oromim raqibi,
Uyqusiz tunlarim yoritgan nur, chiroq!
Tandagi zilzilam,
Muqaddas tanholik habibi,
Goh chorlab, goh deyman, ket yiroq.
O, mening umrimning egovi,
O, qalbim dardiga bir malham,
Men uyqu istayman!
Bo'lasan she'r dovi,
Ketmaysan quvsam ham,
Qalamni tashlayman,
So'ndirib men chiroq,
Bu g'ujg'on o'ylardan yorilgan boshimni
ko'rpaga o'rayman.
O'ylarim,
Siz mening chuldiroq qushlarim,
Ketingiz, ketingiz!
Sizda-ku bor qanot!
Men uxlay, menga ham vojibdir uxlamog?
Yo'q,
Yurak bosh bilan qilar jang,
O'rtada qon chopar misoli o't – daryo,
Fikrlar lashkari holimni etar tang!
Charchayman!
Axir men gar shoir, dildiroq bir Ayol!
Aqalli, uyquning amriga kirayin!
Oromning qo'ynida tin olgan
Ayollar singari latofat kasb etib turayin!

Yo'q,
Qonda shu Ayol qudrati
Dengizning dolg'ali to'liqini singari
Uyquni otadi bedorlik sohili toshiga
Va meni yetaklar qog'ozim qoshiga.
Men esam ko'zimni ochmayin,
Madorsiz qo'l bilan yoqaman chirog'im,
Itqitgan qalamni axtarib topmayin,
Sipqorib yotaman ilhomning bulog'in.
O, ijod olami!
Tun bo'yi shu zayil
Sen bilan goh totuv,
Goh raqib,
Yana muk tushaman nazmning mashqiga:
Va lekin eng sinchkov munaqqid –
Erta bor.
Har misra tushadi fikrning shafqatsiz dastiga:
Misraga dalalar nafasi shovullab kirmasa,
Insonlar yuragi lovullab turmasa,
Na davr,
 na mehnat,
 na shodlik qalamni surmasa,
Bir puldir mehnat-u,
 dard-u she'r,
 tun umri,
O'qiyman, o'ylab ham turmayin
Yirtaman parchalab.
Baxt yo'qlab:
Agar qalb dardidan tavallud bo'lolsang,
Senga duch har yurak torini topolsang –
She'r bo'lib el ichra yuraman men chaqnoq,
Uyqudan ko'rk topgan ayoldan o'ktamroq!

O, ijod alami,
Sen tushday qolasan tun ichra.
Men esam ijodning sodiqa hamdami.
O'zimni sezaman tongdan ham gulchehra.
Shu asno men she'rman!
O, ijod, dardginam!
Iztirob, oromim,
Taqdirim,
Shuhratim,
Toleyim va komim!..

OLDINGDA OQQAN SUV...

Oldda oqqan suvning qadri yo'q, derlar,
G'o'rlikda noshukr hukmi deb yurdim.
Mana, qancha suvlar oqib o'tdilar,
Birovni suvga zor,
birni sher ko'rdim.

Nahr umri ne hol o'tganin oqib,
Sohildagi serob bir sezdimikin?
Qaqrab hovuch-hovuch ichib, yutoqib,
Serob o'ylaydimi ariq ochgan kim?

Zero, u beminnat bir yonda oqar,
Emas uzoqdagi yoritmas yulduz.
Tinsa, bog'i nurab, tomog'i qaqrab,
Silla qurishiga yetmaydimi ko'z?

Bir kun bahri tugab, to'lsa paymona,
Qo'lda paqir bilan qolganda izg'ib,
Tan ola bilar mi, hech-da pinhona
Hayotin bergan – shu bag'ridan sizib...

BIR KUNNING SHE'RI

Uydirmaga cho'zmas qo'llarin,
Ayon: she'riyatga tiz cho'kar qalam.
Dil ko'zi oq ko'rib hayot yo'llarin,
Oldinga undaydi sur'atli har dam.

Dam va kun dalaga ketgan yoyilib,
Qayda ishli tuproq, shu yerda o'zi.
Har zoye nafasga bizdan koyinib,
Dakki, chaqiriqday boqadi ko'zi.

Kun nima, biz o'tli qalb bo'lsak agar,
Mehnatimiz bergan har aziz meva.
Ortganing ne bo'lsin, xijolatmi, zar,
Ertaga eltuvchi sodiq bir teva.

Xijolat mezonday ilashmasin hech,
Paxtaday nur sochsin har dilga shuhrat.
Mashina, qo'ldami, tongmi, kunduz-kech,
Shu pok, iftixorni teramiz, albat.

Umid urug'ini tikkan dehqon qalb
Baxtining donasin qoldirmas yerda.
Dilimiz o't olsin, kunlar dol-u zarb.
O'tsiz paxta bitmas, don yetmas elda.

Bu kunning sur'ati, bu kunning kuyi,
Bizning qaynoq qo'ldan g'olib qanotda.
Mag'rur boshlaringiz bo'lmasin quyi,
Ne bor g'alabadan shirin hayotda?..

XUSHHOLLIK

Ne ajab davrga payvand taqdirim,
O'zimni sezaman muttasil xushhol.
Saboh yellariday hamon tik qaddim,
Oqshomgi onlarday tiniqdir xayol.

Yoshlik,
Barkamollik – o'zga faslni
Toki umr-mulkim, ola bilmam tan,
Bag'rimga olganman
zamon faslini...
Tanti, zukko elga suyukli ekan.

Aytajak so'zimning poyoni bo'lmas!
Zero hayot qilar qo'shiq taqozo,
Bugungi insonlar yillarni bilmas,
Zero, yerga bo'ldi oshno fazo!

Hayot qaynoviday yurak urar jo'sh,
Dilga qalam eshki, men behad xushhol.
Shukrkim, o'ylarda muqimdir junbish,
Ko'zimda kundan-kun to'lishgach iqbol.

KO'NGIL TOG' O'LDI, TOG' O'LDI*Uvaysiy g'azaliga muxammas*

Ayo do'stlar, bu ne davron,
ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi,
Asrlik zulm uyi vayron,
ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi.
Ulus obod, hama shodon,
ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi,
Ki hayrat ham o'zi hayron,
ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi,
Bu yanglig' baxt-saodatdan
ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi.

Bilurmen, hasrat-u g'am tah-batah
bizning g'azallarda,
Nechunkim, el uchun zindon
edi dunyo azallarda,
Haqiqat ham, adolat ham ochardi
yuz masallarda,
Jafo taxt yo'q, qaro baxt yo'q,
hamma oftob nazarlarda,
Bu tenglik, bu kamolatdan ko'ngil
tog' o'ldi, tog' o'ldi.

Sinibdur gumbazi zulmat, hurriyat
barqaror oxir,
Tasanno, biz ayol ahliga sha'n-iqbol
shior oxir,
Saodat shevasi solmish ko'ngilga
shavq-sharor oxir,

Yalovdir she'r, kel ey, xushnud
dilingni et nisor oxir,
Bu ehsondan, bu davlatdan ko'ngil
tog' o'ldi, tog' o'ldi.

Ikki yuz yil suronidan omon chiqqan
sabotdirman,
Vatan bir baxt, menam bir baxt, ikki nurli
qanotdirman.
Ajab tole jahon ichra tag'in bul kun
hayotdirman,
Kalomim birla nomim parpiroq mangu
bayotdirman,
Bu e'zoz-u bu himmatdan ko'ngil tog' o'ldi,
tog' o'ldi.

Dilimni sham qilib erdim, bu davron ming
charogʻ oʻldi,
Oʻgʻil-qizdan judo erdim, menga avlod
qarogʻ oʻldi.
Ki roʻzgʻorim xarob erdi, elim boshga
panoh oʻldi,
Ne soʻz aytdim, qaro oʻtmishni fosh
etgan yarogʻ oʻldi,
Zamon bergan bu qudratdan koʻngil
togʻ oʻldi, togʻ oʻldi.

Bu yonda Nodirabegim, bu yon
Mahzuna lutf etsa,
Nazmgo'ylik tuzar bo'lsak, ko'ngil torin
quvonch chertsa,

Umidni she'r etib sochsak, tuman dilga
borib yetsa,
Necha Gulchehralar ozod, ko'yingga jo'r
bo'lib ketsa,
Bu xil mumtoz shuhratdin ko'ngil
tog' o'ldi, tog' o'ldi.

Uvaysiy, boq bugun yurtida nazm – tole,
zako qonun
Muhabbatga ado qonun, sadoqatga
vafo qonun,
Ki bulbul chax-chaxi yanglig' qo'shiqlarga
sado qonun,
Tashakkur, qadr-u ardoqqa, senga umri
baqo qonun,
Ajab kamyob bu qismatdin ko'ngil
tog' o'ldi, tog' o'ldi.

Mushoira etadi davom

*Yuraklar jo'r ekan, ovoz hamohang.
Zarra ehtiyoj yo'q muhtasham zalga.
Bu she'r bog'ida go'zal, rang-barang
Qo'shiq solib kelgan har shoir dilga.*

MUSHOIRA**1**

Go'zal tuproq uzra quyiladi oqshom,
Kunduz olar dam,
Jo'shqin mushoira etadi davom,
Do'stim, kel sen ham!

Bunda uzoqdagi do'st bo'lar yaqin,
San'at, mahoratning bayrami bunda.
Qofiya, so'z, misra bahslari qizg'in,
Yuraklar davraga kiradi bunda.

Qay dil chamani boy, jozib nafasi,
Kimning fikri o'tkir, teran, bokira?
Bu gurung – shoirlar musobaqasi –
Sharq she'riy chamani, bu mushoira.

Hind tuprog'i uzra quyilib oqshom,
Kunduz olgach dam,
Jo'shqin mushoira etadi davom,
Do'stlar bo'lib jam.

Yuraklar jo'r ekan, ovoz hamohang,
Zarra ehtiyoj yo'q muhtasham zalga.
Bu she'r bog'ida go'zal, rang-barang
Qo'shiq solib kelgan har shoir dilga.

Nil qudratin jo'shib kuylar bir shoir,
O'zgasi Gang misol qilar zamzama.
Faqat mango nusxa ajoyib chodir
Bu go'zal davraga ajib boshpana.

Bengal ko'rfaziday ko'k edi oqshom,
Atrofdagi tabiat olardi nafas.
Rang-barang chiroqlar shu'lasini beson –
Osmon ko'zlarida etar edi aks.

Salqin sohillardan esgan shabboda
Goh olib kelardi gullar bo'yini.
Goh hind-u qiz kuyin, goh yaqin bog'da –
Sayragan xushovoz qushlar kuyini.

2

Lekin hokim edi davrda ilhom
Va jasur qalam.
Jo'shqin mushoira etardi davom,
Do'stlar bo'lib jam.

O'zbek supasiday sahnada gilam
Chiroqda yonardi go'yo kamalak.
Sehr-u muhabbatini ko'rardi baham
Haqiqat va nurga intilgan yurak.

Sahnaga chiqardi sipo va vazmin
Chinor ham, nihol ham she'r chamanidan.
Keksa-yu yosh, ota-yu farzandday yaqin
Yonma-yon do'stlikning bu bayramida!

Sharqning ham buzilmas odatlari bor,
Hindlar udumiga qilamiz amal.
Chordana quramiz mehmon va mezbon
Kamalakang gilam uzra bemalol.

Poygakda yechilgan xil-xil poyabzal,
Mening nazarimda o'zi bir dunyo.
Har biri o'zida mehnat va go'zal
Eli tuprog'ini keltirgan go'yo.

Ajib Hindistonning mohir, mirishkor
Kosibin san'atin qilib namoyish –
Hindlar sandallari tizilgan qator.
(Sandal daraxtidan yasalgan emish).

Juda soz! Albatta kiyib birini
Safarga do'stlar-la men ham chiqaman.
Har qo'lga tutqazib xalqim mehrini,
Buyuk Hindistonni yayov kezaman!

Xitoyning bejirim, Bog'dodning puxta
Oyoq kiyimlari turar yonma-yon.
Qarayman, seylon bor va boshqa juftda
Eron kosibining san'ati ayon.

Mo'g'ulcha etiklar Panjob kashfiga
Ertak so'zlaganday egilib turar...
Ko'zlar quvonadi inson ishiga,
Shod etar tuprog'-u mehnat va hunar.

3

So'ngra tevarakka sezdirmay sekin
Men ham tuflimga tashladim ko'zim.
Yomon emas, Ahmad, mohir, kamtarin
Vatandosh, ishingga olqish o'qidim.

Bilaman, sening ham bunda do'sting bor,
Balki Bombeyda u, balki Kashmirda.

Qayerda bo'lmasin xuddi sen misol
Yashaydi davrada yangragan she'rda!

Chodir ichi gavjum, ko'zlar muntazir,
Mikrofon oldida davr sohibi:
Kumushday sochida jilvalanar nur,
Ko'zida yoshlikning so'nmas yolqini.

Nelarni ko'rmadi bu ko'zlar? Yurtda
Ko'z yoshi daryoday oqqanin eslar.
Iroda va umid toblanib o'tda,
Qari haqsizlikni yoqqanin eslar.

Endi Hindistoni ustida oftob,
Shuning-chun yosh, dadil, munavvar boqar,
Bizni she'r bahsiga qiladi xitob,
Qo'shiq yuraklardan daryoday oqar.

Go'zal tarjimondir zangori oqshom,
Har yurak hamdam.
Bizning mushoira etadi davom,
Do'stim, kel sen ham!

Mana, musiqaday, sevgiday mayin
Davraga kiradi Panjob bulbuli.
Nafis satrlari yoniq o'tdayin,
Jasur jaranglaydi onalik dili.

She'r o'qiydi Nepal, Vyetnam, Xitoy,
Rus, tojik o'qiydi she'rini sarbast.
Qora alangaday soqolli singxlar,
Qorday oq libosli bengallar, hindlar.

Zavqidan tebranib naq to'qinli soy,
Tinglardi hayajon og'ushida mast.
Qo'shiq-chi?
Goh kurash, goh qiz sevgisi.

4

Goh ko'kdan non kutib ko'r bo'lgan nigoh,
Goh go'dak kulgusi, goh banan isi,
Surmali ko'zlarning nozi bo'lib goh,
Goh bo'g'i q haqiqat dod, hayqirig'i,
Gohi yulduz kabi yiroq, yorqin baxt.

Qullikka sanchilgan g'azabning tig'i,
Goh erk tantanasi bergan adolat –
Osiyo, Afrika xaritasi bo'lib,
Hayot alamiga, baxtiga to'lib,
Kirib kelar edi dildan dillarga.

Yellar misralarni dillardan yulib –
Million yo'llar bilan butun ellarga
Ketardi go'yo bir samimiy sayyoh,
Yolqin qanotida do'stlik va mehr.
Go'yo sharqliklarning baxtiga guvoh,
G'arbni chorlar edi davraga she'r.

Ey latif, fusunkor hind oqshomlari,
Ne sehr bor edi zangor qo'yingda?
Tinglovchi va shoir hayajonlari
Bu ulkan qalb bo'lib tepar to'qinda.

Yangi kuy, yangi o'y olib shoirlar,
Daraga kelardi, kelardi hamon.
Dillarni payvandlar edi satrlar
Do'stlik, qardoshlikning ko'prigisimon.

Yor-u birodarning mehriga serob.
Yurakday davramiz borar kengayib,
Jafokash qoniga solib oftob,
Ko'zida qalbning oqligi yonib –
Afrika farzandi o'qiydi she'r.

Irmoqday quyilar tinchlik so'zlari.
Orom og'ushiga kirgan bo'lar yer,
Yorqinroq chaqnaydi ko'k yulduzlari.
Sen ermak emassan, sen non, sen orom,
Orzu pokiza.
Sen Hayot! Hayotni kuyla sen mudom,
Ey, mushoira!

Sen chorla, ovozing eshitsin jahon!
She'rning urib turgan yuragi bo'lib,
Hayotning eng ajib kuyiga to'lib.

5

Davramizga kirsin ishchi va dehqon,
Hayot san'atkori eng oddiy inson.

Balki u she'r yozib, o'qimagan ham,
Ijodning lazzatli dardi begona.
Kurashi – qalbida qaynagan ilhom,
Kitobi – erkka ishq, orzu va g'oya.

Mayli, o'rin olsin, bu shonli safdan,
Shoirlar kuyiga bo'lsin hamovoz.
Mehnat-la yaratgan saodat, baxtdan
Naql etgan misralar keng qilsin parvoz.

Hayot go'zalligi she'riyatining
Yoniq nafasiga to'lsin bu jahon
Xavfdan xalos bo'lgan bashariyatning
Qo'shig'in to'qisin ozod, tinch inson.

Davramiz mehrga to'liq bir olam,
Do'stlar bari jam,
Buyuk mushoira etadi davom,
Kelingiz, siz ham!

XAYOL QANOTIDA

1

Yo'l uzoq, yo'l yaqin, boshsiz, so'ngsiz yo'l,
Biri tor, biri keng, ravon va so'qmoq.
Tinglab ko'r, qarichi ming ertakka mo'l,
Tug'ilmoqday farzdir birini o'tmoq.

Yo'l... Tuproq chehrasin kesgan sonsiz yo'l,
Yo'l demak borlig'i izdir behisob.
Yo'llarsiz koinot – misoli bir cho'l,
Na kurash, na zafar, na haq, na sarob.

Yo'l demak, o'tilgan bir umr demak,
Hech biri muqimmas tuproq singari.
Lekin zamon o'ta borlig'i hikmat
Biz-la kelayotgan kimlar yo'llari?

Ha, shunday yo'llar bor to'liq izlarga,
Zamonlar to'foni ko'mishdan ojiz.
U tirik! Jahonni ochar bizlarga,
Ezgulik mehrobi qarshisida tiz –

Cho'kkanday kiprik-la surtib har changin,
Daholar oldida bosh egamiz lol.
Tirik yuragiga kirganing sayin,
Go'zalroq, yaqinroq senga istiqbol.

Biz ham yo'lda... Quyosh, tuproq vaslidan
Qiziydi orqada, oldimizda yo'l.
Go'zal bo'lib ketmish tuproq aslidan
Urug' sochib o'tgach mehnat nomli qo'l.

Yo'l ravon, po'lat iz singari tekis,
Ikki yog' navbahor bu yog'iga mo'l.
Ortda qancha yukli, yuksiz qolgan iz,
Oldda borlig'i sir, bosilajak yo'l.

Naqadar fusunkor ko'rilajak ko'rk!
Damlar ham odimlar qaynoq kunduzga.
Ochiq derazadan yel bilan ko'm-ko'k
Osmon otiladi mashinamizga.

2

Bizning mashinamiz ufq va quyosh,
Yel-u yuraklarga kirishga shoshar,
Muazzam adibga safarda yo'ldosh
Baxtidan quvonchim arshidan oshar.

Safar! Oz kezdimi adib hayotda,
Qishloqlar, shaharlar, ellarga safar.
Mudom shay sayyohday – xayol-qanotda
Taqdirlarga safar, dillarga safar.

Yurib olov kaftda yongan tuproqda
Adib dil isitar nurni qidirdi.

Oltin vodiy kezib horgach, buloqda
Suv qolib, go'zallik, shodlik simirdi.

Har safardan ortib-tortib kelganin
Faqat qalamiga etdi hadya,
Hech kimsa bilmadi qalam bilganin,
Necha bor sevilib, yondi xufiya.

Bir damda necha bor chiqdi safarga,
Necha el-la birdan qildi u suhbat.
Ming toifa urdi o'zin asarga,
Goh urush, goh yarash, goh bo'lib g'urbat!

Faqat o'zi ezgu bu sirdan ogoh,
Yozishga o'ltirgach qilgani safar.
Goh aniq so'z izlab, rang, jon izlab goh,
Safar qila-qila yozdi u asar...

Ha, adib safarda! Uchar gilamday,
Mashina yeladi ravon izida.
Dalalar yashnaydi bog'i Eramday,
Tabiatga shaydo adib ko'zida.

Bu yirik ko'zlarning teran nigohi
Tergan bo'yoqlarning jilvasi ne tus?
Uchqur xayollarning olov qanoti
Qay asr, qaysi davr damiga to'kis,
Uni faqat adib o'zi qilar his.

Hamisha osoyish, salobat siymo,
Bilamiz, jahonni qamrashga qodir.
Kim biladi, shu on – tez oqar daryo
Kabi ne xil va necha taqdir.

3

Zavqqa solib o'tar notinch fikridan,
Asabi savalar ne istak dardi?
Yo'l, faqat yo'l tutar qalam zikridan,
Yo'l bosilgan sari – nari ketadi.

O'ylar bilan dil ham otilajakday,
Adib o'ltiradi ko'ksini quchib.
Ufqda mo'jiza ochilajakday,
Mashina yeladi qush kabi uchib.

Motori guvillar, guvillar shamol,
Kichik davramizda buyuk sukunat.
Balki yangi hislar qaynashidan lol
Adib bol aridek qiladi mehnat.

Faqat Chust do'ppisi ostidan toshgan
Kumush halqalardan oqib tushar ter.
Va unga qo'shiqni ko'tarib shoshgan
Kabi ikki yondan chopib kelar yer.

Yer adib singari tinimsiz ishda,
Bunda cheksiz g'o'za, u yerda bug'doy,
Unda bog', bu yoqda jiyda kumushda,
Bedazor, polizda sabza bir chiroy.

Yer barin ko'ksida quyoshga tutib,
Bag'ishlab yotibdi o'zidan kamol.
Ishchi yer diliga qulog'in tutib,
Adib go'yo undan oladi misol.

– Oybek ishlayapti! – deydi, baxtiyor
Xotini adibga qiladi imo.

Taqdir adibiga hamdam etgan yor.
Qalamday vafodor, ilhomday zebo.

Vijdoniday toza, hayotday dono,
Sertashvish umrning munis hamdami.
Lochinday o'g'illar va qizga ona,
Horganda tili-yu ishchi qalami.

Eriday zahmatkash, eriday tanti,
Fan va she'r, go'zallik oshig'i olim.
Kimyo ilmining yulduzlaridan
Biri bizning aziz Zarifa xonim.

4

Adib so'zi yetgan har bir ovulda
Ajabmas, topilsa uning shogirdi.
Ikkisi go'zal bayt qo'sh misrasiday,
Ishqda, ishda, baxtda umr kechirdi.

Ha, adib yersimon betinim ishda,
Har bosilgan yo'ldan ilhom teradi.
Yana qay kuy, niyat kurtagi nishda,
Ko'zi bo'stonmi, yo o'tmish dardi?

O'tmish o'z yukidan qaddini bukib,
Hamon o'lja olar bizdan damlarni.
Bitmas g'aznasiga g'avvosday cho'kib
Adib tinmay terdi javohirlarni.

Bugun Buxorodan qalbini izlar,
Izlar ming yillarga kirgan xayolin.
Kim bilar, bu tuproq nelardan so'zlar,
Kimlar yechib berar chigil savolin.

Garchand darsligiday tanish Buxoro,
Titdi mudroq, uyg'oq kekxa, yosh bobin,
Zindonida titrab, minorlar aro
Kexdi va axtardi dilga xitobin.

Haq-u haqsizlikning talashlaridan
Holdan ketgan norday cho'kkan qasrlar.
Ko'z yosh tepchib chiqqan sho'rxok toshlardan
Ajdod zakovati o'chmay asrlar –

O'ta mo'ltirashib boqar adibga,
Boqar nurab ketgan ark ko'hna davlat.
Adib qo'l mehnati, san'ati – zebga
Harblar suyagidan qurilgan savlat.

Shuhrat qoldig'iga boqadi takror:
Qor yonar, yoqut, dur qon jilvasida
Har g'ishtidan tirik boqadi me'mor,
Hokimlar-chi, zamon och tevasida –

O'tmish karvonining yo'lida unut,
Saroylar tuproq rang uyquda mudrar.
Adib yuragiga solib yangi o't
Qamchi bukolmagan taqdirlar sudrar.

5

Arkka ko'tarilar... Qadamlar og'ir,
Oyoqqa yopishgan botmon tosh go'yo.
O'tgan ikki ming yil zamonda, axir
Qancha xoqon, kibor, qancha qul, gado.

Dong solib, dod solib, uchib, sudralib
O'tmadimi bu tim, bo'm-bo'sh yo'lakdan?

Siyqalangan g'ishtlar mash'um yiltirab
Harorating yutar tortib yurakdan...

Arkka ko'tarilar g'ussa kabi jim
Ko'hna devorlardan ufuradi muz.
Shodligimiz yutib qultum-baqultum
Obxonalar boqar naq o'yilgan ko'z.

Obxona, obxona, ey mudhish kunjak,
Balki ezgulik-chun qurgan edilar?
Uzoqlardan kelgan musofir jindak
Bo'lsa ham tashnasin bosar, dedilar.

Bunda suv saqlamoq, hayot saqlamoq
Demak, boqiylikni qilganlar ardoq.
Lekin amirlikning tojdori olchoq
Butun ezgulikka solganday sirtmoq –

Seni asl burching – hayotdan tortib
Oldi-yu, aylanding qamoqxonaga.
Mangu tavqi la'nat yukini ortib
Kirib bo'larmidi hur zamonaga?

O'ylar adib yonib, ko'zi qovjirab,
Darra zarbin sezar o'z kiftlarida.
Go'yo Ayniy ko'zi boqar jovdirab,
Qabih obxonaning zax shiftlaridan.

Vujudi og'riqda, joni qiynalib,
Junjikib qo'llarin suqar qo'ltiqqa.
Yirik, dono ko'zlar mungga aylanib
To'kilmagan yoshga to'ladi liqqa.

Shu kun qancha kezdi, ko'rmadi qancha,
Ko'zidan ketmadi Ayniy ko'zlari.
«Hech kim bu zindonda yonmadi uncha
Va o'qday teshmadi hech kim so'zlari.

Hayoti, qalami, komi – jasorat,
Qullar yuragining oshkor faryodi.
So'nggi isyon qoni, ilk erk, saodat
Shodlikka hamdam-di ulkan hayoti» –

O'ylaydi. So'ng so'ngsiz uchrashuv, bahslar,
Chuqur xotiralar bari jonlanib,
Go'yo g'olib Ayniy yozib, shodlanib,
So'niq Ark ustida etardi parvoz.

Go'yo derdi: «Mavzu yotar taxlanib,
Yozing, Oybek, qancha yozsangiz ham oz!»

Oqshom horib qaytdi mehmonxonaga,
Ikki qiz va yigit kutardi uni,
Institut zalin tirband to'ldirgan,
Suyukli kuychiga ilhaq o'ltirgan
Sonsiz muxlislar-la she'rxonlikda
Jaranglab kechaga sho'ng'idi kuni.

YARATISH DARDI

Birdan ufqlardan bog'larga kirib,
Yo'lni kesib chiqdi osmon rang daryo.
Adib xayolidan dalani surib,
His to'lqini indi taniga go'yo.

Va u o'z ko'ksini quchdi mahkamroq,
Uchmoq istaganday qo'zg'aldi xiyol,
Yo'q! Borliq entikar unga yaqinroq!
Sevinch-la tamshandi. Kim bilsin, xayol –

Yangi qahramon-la uchrashtirdimi,
Yo suv parisiga qildi ro'baru?
Yo quyosh bilan qo'l ushlashtirdimi,
Yo tog'lardan tushdi oldiga ohu?

Keng yag'rin, mosh-gurunch qo'ng'iroq sochda
Sezdim yoyilganin yangi hayajon.
Adib rafiqasi bu yangi mavjda
Ko'rdi chog'i unga tanish bir jahon:

– Oybek ishlayapti! – dedi baxtiyor
Va aziz siymoga qildi ishora.
Qarayman: chindan ham ilhom dardi yor
Vujudi o'z qalbi sochgan ziyoda.

Men har kalimani termoq bo'laman,
Salmoqli bo'yoqli, siyoqli bari.
Kamyob shohidlikdan baxtga to'laman,
Ongda tug'ilishin yangi asarning.

Vodiy kesib chiqqan osmon rang daryo
Somon yo'li kabi yastandi yo'lda.

Unda quyosh yonar naq go'zal ro'yo,
Parcha-parcha oltin har och to'qlinda.

Yaqinlashgan sayin qamashadi ko'z,
Yaqinlashgan sayin salqin olar tan.
Yaqinlashgan sayin har zarra-yulduz
To'zonin ko'tarar bu oyna sathdan.

– Zarafshon! – Onani, yo sevgisini
Noxos uchraganday adib behad shod.
Uchqur mashinaning tortmay tizginin
Boladay sakraydi tog'day ulkan zot...

Zarafshon! Ey ona tuproqqa ko'krak,
Shoh-u gadoga teng ko'ksini ochgan,
Tuproq tirikligi, inson to'qligi,
Vodiy go'zalligi bo'lib zar sochgan.

Men seni qo'shiqqa solmog'im mahol,
Umring, kuching, ko'rking, mehringni bu on.
O'zingday abadiy, go'zal, barkamol
Kuylagan-ku seni Hamid Olimjon!

Oybek sohilingda turar chinorday
Barcha ulkanliging zavqli nigohda.
Bir so'ngsiz karvonga tizilgan norday,
Tollaring ta'zimda turar qirg'oqda.

Bu ikki qalamning san'atiga lol,
Yozganlarin qayta-qayta o'qirman.
Qalbimni qiynagan, erkalagan hol,
Aytmasam bo'lmasin men ham to'qirman!

Adib istagi-la to'xtaymiz. Birdan
Yer, quyosh, suv, havo bizni quchadi,
Daryo qo'shig'idan, yel shiviridan
Tandan yo'l hordig'i tunday ko'chadi.

Shoir sohidda tik.
Keng ko'ksin kerar,
Tabiatdan yayrab ichadi havo,
Xayolin zabt etar munis sehrar
Suvdan kelayotgan fusunkor sado.

Shoir sohilda tik. Daryo nur ichra,
Bahor toshmoq bo'lar qirg'oqlaridan.
Oqindan to'ldirib qo'shoq hovuchda
To'yib suv shimirar barmoqlaridan –

Tog'likdan tushganday to'kiladi suv,
Ola chalpoq nurda gavharday yonib,
Keng peshona, yuzga yoyilar kulgu,
Go'yo ilhom ichdi hayotdan qonib.

Daryo o'z kuychisin to'lqin qo'yniga
Olib ketmoq bo'lib jo'shqin oqadi.
Kuychi maftun turar suv o'yiniga,
Mag'rur aksi undan bizga boqadi.

«Iching! – deydi menga o'rnini berib, –
Har daryo suvining o'z bahrasi bor!»
Hozir ustoz turgan sohilda turib,
Go'yo imtihondan o'tmog'im darkor.

«Iching!» – deydi. Men ham nam qirg'oq uzra,
Mehrobga kirganday asta tushaman.

Sinchkov nigohidan qimtinib zo'rg'a
Qo'sh hovuchda shaffof bahra ichaman.

«Yaxshi, yaxshi!» – deydi takror va takror,
Go'yo suv ichmadim, go'zal she'r bitdim.
Go'yo o'zi kabi ezgulikka yor,
Go'yo shogirdlikning maktabin o'tdim.

Shodman: Adib bilan bir suv, bir tuproq,
Bir elga farzandlik ortdilar faxrim,
Shodman: kezib, sezib serob va chanqoq
Yaratishning dardi, baxtidir mahrim.

Yana yo'li! Orqada qoldi Buxoro...
Nahot adib bilan kelmoqda shahar?
Nahot fikri qal'a, qasrlar aro,
Nizolar, kurashlar ma'nisin chaqar?

Yo mag'lub amirning oltin qalqoni,
O'ta olchoq qalbin ko'rib turibdi?
Zanjir uzgan qo'llar, qurbonlar qoni,
Naq o'z tomirida urib turibdi?..

Ko'rdim, kurash, qirg'in va mushkul zafar,
Mardin, shohidlarin axtarib topdi,
Qancha do'stlar uyda kutganda mahtal,
Uning ko'zlarida oppoq tong otdi.

Hikoya tingladi, muzeylar kezdi,
Kirdi ming-ming hayot, taqdir yo'lga.
Shahar qalbin ochib:
– O'qib ol, – dedi,
Berdi hech tushmagan qalamin qo'lga.

U tinmay ishladi. Qari-qartangdan
Tolmadi necha kun hikoya tinglab.
Hozir chiqqan kabi o'zi zo'r jangdan,
Yuzda yillar izi – terda bo'ldi g'arq.

Naq ko'zim oldida o'sha qiyofa:
O'kinch, iztirobli, zahmatkash ko'zlar
Xit edi so'zlolmay, nigohi yona –
Yona menga achchiq haqiqat so'zlar:

– Bular so'zlab bergan har bir hikoya,
O'zi shundoqqina oltinday kitob.
Bunda har ne tubsiz va benihoya
Jafo ham, daho ham, orzu, iztirob.

Aql-u zakovati jahonni tutgan,
Abu Ali Sino, Mahmud Torobiy
Va qancha daholar shu yerda o'tgan!
Hali ochilmagan tarixning bobi –

Ozmi bunda? Axir, nega yozmaymiz,
Xalqiga ko'tarib chiqmaydi qalam?
O'tmish karvonida sochiq durimiz.
Terib, nahot, dildan bag'ishlab malham –

Qayta porlatuvchi iste'dodlar kam?
Juda ko'p, Zuhroday yorqin iste'dod,
Yurtim nasri, nazmi toza ko'ksida.
O'tajak umrdan tilamay imdod
Yozish kerak yonib ijod o'tida!

Ko'rdim: fikrlashdan yorilguday bosh,
Unut papirosni ulab chekkanin.

Moviy tutun ichra munis, ko'makdosh
Xotini daftarga xatlar chekkanin.

Horib, charchab, sayrga chiqsa Buxoro
Oq nurlar to'shadi ming-ming chiroqdan,
Gumbazlar, minorlar, qal'alar go'yo
Afsonaviy yurtday boqdi yiroqdan.

Oldida navqiron kuchli yigitday
Shodlik tirsillagan bugungi hayot,
Oftobga mahliyo karvon bulutday
Oppoq yuksak uylar!
Misli oq qanot.

Yoyilgan oynaband ulkan binolar:
Yangi institut, yangi fabrika,
Yangi mehmonxona, yangi kinolar,
Yangi taqdirilar abadiylikka
Olib kirgan husn, yangi jilolar.

Yangi baxt, orzu-la yashnab, yasharib
Yana shuhrat sochar mag'rur Buxoro.
Yangi avlod o'tmish changini artib
Hamon yashirin yotgan qatlamlar aro.

Ajdod dahosini izlashdan tolmay,
Suyab, tiklab, sevib qiladi ardoq...
Adib boqar: ko'kda yulduz naq olmos,
Yerda – kunduzlar ham so'nmovchi chiroq.

Yerda... yana qancha tomir yoyilib
Inson uchun ishlab urib turibdi.
O'zbek yuragining otashin olib,
Kim hozir qaylarga kirib turibdi.

O'lkamizning yangi allomalari,
Buxoroda ochgan o'zbek gazimiz,
Bizga kelgan hurlik, tole yo'llari
Bilan borar do'stga naq dil so'zimiz...

Kecha va bugunni birdayin quchib,
Tongga yurar uyg'oq Buxoro tuni,
Mashinalar ko'cha-ko'ylaring yuvib
Kunduzga kelinday uzatar uni...

Yo'l davom etadi. Adib yuzida
Quyosh chehrasidan ajib ro'shnolik.
Ortida o'ltirib yirik ko'zida
Ilhom chaqmog'ini mumkin ko'rmoqlik.

Tarix jarohati, xalqning ofati
Yiqiq saltanatning g'ishtin irg'itib,
Shahid, qurbonlarning unut qomatin
Suyab olib, qutlug' qonlarin artib,
Bir roman yozmoqchi!

Ongda nish olib,
Biz-chun yangi asar topmoqda kamol.
Dilga shuncha dovul, kurashni olib
Filday tinch o'ltirish emasmi malol?

Butun umr shunday, yarim asr shu,
Yaratish dardidan oldimi hordiq?
Hakimlar qo'riqlab, unutdi uyqu,
Lekin u tiniq o'y, qalamga sodiq.

Shunday salobatda, shu saodatda.
Shunday kamolotda kechirdi umr.
Ne yozdi: baxtdanmi yo jaholatdan,
Barini yoritdi qalbidagi nur.

MUNDARIJA

DUNYO ICHRA TOPGAN DUNYOMSAN

Bu oqshom.....	4
Bag'ringdan qo'yma	6
Xalqimga aytar so'zlarim	7
Emish.....	9
«Onam! Sening issiq, aziz joningni...»	10
Mening mehribon onaginam.....	10
Onam bog'i	14
Farzand	15
O'g'lim, sira bo'lmaydi urush	16
O'quvchimga.....	18
Men chizolmagan surat.....	19
Sahar men bilan... ..	20
Men tug'ilgan kun.....	22

BAHOR KELDI SENI SO'ROQLAB

Sog'inib	26
Yana bugun bahorga zorman	27
Bahor keldi seni so'roqlab	28
O'rik gullaganda	31
O'riklar gullar... ..	33
Aziz tuyg'ular	35
Demak, bahor keldi	39
Keldi bahor	40
«Ona Yer ustida bayram...»	41
Binafsha	42
Lola	43
«Oching derazani...»	44
Yomg'ir	45
Na go'zal damlar bu	47
Gulzor	48

«Menga xasis keldi tabiat...»	49
Salom, tansiq bahor.....	50
Kel, bahor.....	51
Kamalak.....	52
Bugunningga men bo'lay hokim	56
Hordimi	57
Tingla bulbul	58

MUHABBATIM BOSHINGGA SOYA

Sog'inganda.....	60
Sen qaydasan, yuragim.....	61
Muhabbat tongi kulganda.....	62
Soy kechasi	64
Yulduz.....	64
Ne baloga etding muftalo.....	65
Sening maftuning	66
«Deydilarki, seni ko'rganda...»	67
Ko'rganmiding ko'zlarimda yosh.....	68
Kelin tushdi.....	69
Rashk.....	70
Kimni kutasan.....	72
Bu kunlarda uyda emasman.....	73
Ko'ngil	75
To'y oqshomidagi o'ylar.....	76
«Baxtim bor: ajoyib kishilar aro...».....	77
Kechir, qoldim g'aflatda	78

INTILAMAN SEN TOMON

Kechir meni	80
Haykal.....	81
Izlayman.....	83
«Bu hayotning hamma toza, chiroyli dami...».....	84
Sensiz.....	85
Iqrorga vaqt yetdi.....	87
Hayot jilosi	89
Tuhfa.....	90

«Men o‘zimni yomon ko‘raman...»	91
Tun	92
«Naqadar yer jamoli ajib...».....	93
Men bo‘lmasam.....	94

QALBIM QOLGAN EDI BU YERDA

Orzuga ayb yo‘q	96
Qalbim qolgan edi bu yerda	98
Do‘stlarim.....	100
Seni kuylayman, hayot	101
Oltin kuz	102
«To‘rga tashrifl»	104
Oftob, sen borlig‘im.....	104
«Tinmay og‘riydi boshim...»	105
Okeanda.....	106
Shalola	107
«Oqshom edi, bir og‘ush oqshom...»	108
«She‘r demak – o‘jar do‘st qalamning izi...»	109
Shafaq.....	110

XOTIRAM SINIQLARI

Xotiram siniqlari.....	112
O‘g‘irayman qalaming bir kun	119
Suq.....	121
«Meni dard yengdimi, yo bitdimi kuch...».....	121
Iltijo.....	122
«Men dengizning labida turdim...»	124
Tungi gulxanlar	124
Yillar.....	125
Xayr endi.....	127

INTILAMAN QALB BILAN QALBGA

Daraxt	130
Yo‘lda	130
O‘tli tomchi.....	131
«Umr o‘tmakda...»	132

O'ylar.....	132
O'zimni.....	133
«Uchib ketdi polapon qushi...».....	135
«Goh-goh bir daqiqa tark etmas xayol...».....	135
«O, muhabbat, ko'rsat qiyofang...».....	136
«Kimki ayol diliga hokim...».....	136
«Men ishq edim...».....	136
«Faqat mehr-u vafo qilganmiz ato...».....	136
«O'lgach, yonginangda qolsam bir umr...».....	137
«Bolaning har dardi...».....	137
Mening tongim.....	137
Men o'tgan umrga.....	138
Orada sahifa qolibdi bo'm-bo'sh.....	139
Bo'ron quchog'ida.....	141
Kelajak... ..	142
Bolakay.....	146
Yangi yerlar.....	147
Bilgim keladi.....	148
Kechir, yoshlik.....	150
Tunni sevmay qo'ydim... ..	151
Tong.....	152
Uzugim sirilib tushdi... ..	154
O, ijod.....	155
Oldingda oqqan suv... ..	157
Bir kunning she'ri.....	158
Xushhollik.....	159
Ko'ngil tog' o'ldi, tog' o'ldi.....	160

MUSHOIRA ETADI DAVOM

Mushoira.....	164
Xayol qanotida.....	170
Yaratish dardi.....	178

Adabiy-badiiy nashr

ZULFIYA ISROILOVA

BAHOR KELDI SENI
SO'ROQLAB
She'rlar

Muharrir
Feruza QUVONOVA

Musahhih
Muhabbat MENGNOVA

Badiiy muharrir
Uyg'un SOLIHOV

Texnik muharrir
Surayyo AHMEDOVA

Kompyuterda sahifalovchi
Sunnat MUSAMEDOV

Litsenziya raqami: AI №252. 2014-yil 2-oktabrda
berilgan.

Bosishga 2019-yil 7-yanvarda ruxsat etildi.
Bichimi 84x108 1/32.
Garnitura «Bookman Cyr-Uzb» . Ofset qog'oz.
Bosma tobog'i 6. Shartli bosma tobog'i 10,08.
Adadi 5000 nusxa. Buyurtma № 6.
Bahosi kelishilgan narxda.

«Yangi asr avlodi» nashriyot-matbaa markazida
tayyorlandi.
100113. Toshkent, Chilonzor-8, Qatortol ko'chasi, 60.

Murojaat uchun telefonlar:
Nashr bo'limi – 273-62-71; Marketing bo'limi – 128-78-43
faks – 273-00-14; e-mail: yangiasravlodi@mail.ru

**«YANGI ASR AVLODI» NMM
«KAMOLOT KUTUBXONASI» RUKNIDA
CHOP ETILGAN QUYIDAGI KITOBLARNI
O'QUVCHILAR E'TIBORIGA HAVOLA ETADI:**

Ernest Xeminguey

«CHOL VA DENGIZ»

84x108 1/32, 444 bet, qattiq muqova

Ushbu kitobga dunyo miqyosida mashhur adib, «Nobel» mukofoti sovrindori E.Xemingueyning eng sara asarlari kiritilgan. «Chol va dengiz» qissasida insonning ulug'ligi, undagi iroda va matonat, oqillik va azm-u qaroridan og'ishmaslik o'zgacha talqinda aks etgan.

I. Ilf, E.Petrov

«O'N IKKI STUL»

84x108 1/32, qattiq muqova

«O'n ikki stul» – ushbu asar 1927–1928-yillarda yaratilgan bo'lib, o'tkir yumoristik romanlar qatorida e'tirof etiladi. Asar hayotda sodir bo'lgan voqeliklarga asoslangan. Roman qahramonlari Ostap Bender hamda Ippolit Matveevich Petuxova xonim boyliklarini izlab topish maqsadida birgalikda sayohatga otlanadilar va juda ko'p sarguzashtlarni boshdan kechiradilar. Ular mahoratli usta Gambs tomonidan yaratilgan ajoyib san'at namunalari bo'lmish o'n ikki stul jamlanmasini birma-bir qo'lga kiritishga intiladilar. Bu ikki hamtovoq o'z maqsadiga erishish uchun eng qabih jinoyatlarni amalga oshirishdan toymaydi. O'quvchi ushbu asar orqali jinoyat jazosiz qolmasligi va birovning mulkiga ko'z olaytirish qanday fojialarga olib kelishi mumkinligini fahmlaydi.

Viktor Gyugo

«KLOD GYO»

84x108 1/32, qattiq muqova

Viktor Gyugoning asarlari XX asrning elliginchi yillaridan boshlab o'zbek tiliga tarjima qilina boshlangan. «Klod Gyo» qissasini Q.Mirmuhamedov, «Shohona ishrat» dramasini E.Vohidov tarjima qilgan. Shuningdek, Viktor Gyugoning o'lim jazosi to'g'risida so'zlagan nutqlari tarjimasi E.Ernazarov tomonidan amalga oshirilgan.

Ushbu kitob Viktor Gyugoning o'zbek tilida chop etilayotgan ilk to'plamidir.

Asar keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

Yohann Volfgang Gyote

«FAUST»

84x108 1/32, qattiq muqova

Buyuk nemis shoirining bu yirik asari jahon adabiyotining durdonalaridan sanaladi. Unda ikki mangu qarama-qarshi kuch: yaxshilik va yovuzlik, iqrar va inkor kurashadi. Faust – hayot oshig'i, taraqqiyot jangchisi, adolat jarchisi. Mefistofel – hayot yovi, taraqqiyot dushmani, adolat kushandasi. Asardagi murakkab voqealar silsilasi shu ikki qahramon xatti-harakatlari orqali rivojlanib boradi.

Chingiz Aytmatov

«KASSANDRA TAMG'ASI»

84x108 1/32, 296 bet, qattiq muqova

Buyuk adib ushbu falsafiy romanida butun sayyora, boringki, kosmos miqyosida keng va uzviy mushohada yuritgan. Bugungi shafqatsizlik, yovuzlik, vahshiylik urug'larini kelajakda qanday dahshatli mevalar berishini kosmik yuksaklikdan bashorat qilgan.

Jeyn Ostin

«ANDISHA VA G'URUR»

84x108 1/32, qattiq muqova

Jeyn Ostin «Andisha va g'urur» asarida qishloq dvoryanining qizi Elizabet Bennet bilan o'zining kelib chiqishi, badavlatligi bilan mag'rur boy zamindorning o'g'li Fistuilyam Darsi o'rtasidagi sarguzashtlarni hikoya qiladi. Asar 1813-yilda nashr qilinib, adabiyot dunyosida katta shov-shuvga sabab bo'ldi. Ushbu asar haqida o'sha paytdagi «Britaniya tanqidchisi» jurnali shunday yozgan edi: «Asar shu paytgacha o'quvchilar hukmiga havola qilingan bu turdagi romanlarning baridan yuqori turadi». Umid qilamizki, mazkur asar hurmatli o'zbek kitobxonlariga ham manzur bo'ladi.

Fenimor Kuper

«CHINGACHGUK FOJIASI YOXUD

SASKUIXANNA MANBALARIDA»

84x108 1/32, qattiq muqova

Mashhur amerikalik adib Fenimor Kuperning o'zbek kitobxoniga havola qilinayotgan ushbu romani «Ko'n Paypoq» beshlik – pantalogiyasining to'rtinchi kitobidir. Asarda abjir ovchi Natti Bampo bilan Oliver Edvardsning sarguzashtlari hamda mogikanlar sardori Chingachgukning fojiali o'limi aks ettiriladi.

Ushbu kitobda Vatanga muhabbat, do'stlik, sevgi-yu sadoqat singari ezgu tuyg'ular qadrlanadi.